

3 | 2024

KTL

TIEDOTTA

КУРГАН

Музыка А. КОБЗАРЕВ
(г. Волгоград)

Величественно

Sisällys

Pääkirjoitus	3
Puheenjohtajan palsta	4
KTL kunniajäsenyys ilahduttaa	6
Syksy –kiehtova vuodenaika	8
KTK:n tarjoamat jäsenedut	9
JUKOn uusi toiminnanjohtaja Jouni Vattulainen – neuvotellen ja sopien	11
JUKOn kuntasektorin neuvottelupäälliköksi on valittu Tomi Törrönen	12
Maria Löfgren: Akavan tulee liittoineen ottaa työelämän suunnannäyttäjän rooli	14
Akava Works – aina ajan hermolla	15
Edunvalvontaseminaari	16
Mihin koulutuksiin luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut voivat hakeutua?	19
Jyväskylä-tarina osa 1: Jyväskylän kaupungin yhteistoimintamenettely 2023	20
Jyväskylä-tarina osa 2: Jyväskylän kaupungin työllistymistä edistävä toimintasuunnitelma	22
Jyväskylä-tarina osa 3: Pääluottamusmiehen mietteitä yhteistoimintamenettelystä	26
Kuka, mikä, häh	28
Piispasten jäljillä	29
Lappeenranta-seminaari 2024	32
Seminaari-sanakirja - Ilmiöitä ja ihmisiä Lappeenrannasta	36
Työtä kannattaa kehittää yhdessä	38
SuomiAreena	40
Puunaulapuiston asfalttisuomut	42
Ilminpuisto – uuden puiston alkutaival	44
Kööpenhaminassa vihreyttä etsimässä	46
Tampereen Seudun KTL ry kesäteatterissa	48
Sastamalan Seudun KTL ry:n kesäretki Itä -Uudellemaalle ja Kymenlaaksoon	50
Jokilaakson matkailupuutarha- Lapuan vihreä helmi	53
SILMU – Suomen kuuluisimman nahkiaisjoen herkku	54

KTL TIEDOTTAA

3 | 2024

Tekniikan ja Erityisalojen

Ammattilaiset KTL ry

c/o KTK Rautatieläisenkatu 6
00520 HELSINKI

Puheenjohtaja Timo Mattila

Puhelin: 050 359 1539

Sähköposti: tjmattila61@gmail.com

Varapuheenjohtaja Pirjetta Sipiläinen-Salo

Puhelin: 044 7011755

Sähköposti: pirjetta.sipilainen@pori.fi

Sihteeri Jari Lehdonkivi

Puhelin: 050 4381742 tai 040 555 8578

Sähköposti: jari.lehdonkivi@ktlry.fi

Verkkosivuista vastaava Eva-Lisa Karlsson

Puhelin: 050 559 1457

Sähköposti: eva.lisa.karlsson@hel.fi

– yhteydenotot jäsenyhdistysten verkkosivuista

Paperi:

Kansi: Galerie silk 150g

Sisus: Galerie fine 80g

KTL tiedottaa

–lehden ilmestymisajat 2024:

Aineistonjättö

nro 1–2 1.4.2024 toukokuu 2024

nro 3 15.8.2024 syyskuu 2024

nro 4 15.10.2024 joulukuu 2024

nro 5 joulukuu 2024

Ilmestyy

KTL tiedottaa –lehden toimitus:

Päätöimittäjä

Pirjetta Sipiläinen-Salo

Sähköposti: pirjetta.sipilainen@pori.fi

Toimitus ja taitto

Savion Kirjapaino Oy

Painosmäärä: n. 3 000 kpl

Painopaikka: Savion Kirjapaino Oy

Kansikuvat

Etu- ja takakansi: pxhere.com

Pääkirjoitus

Päätoimittaja PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Kesä sujui rauhallisesti. Syksyn saapuessa yt-neuvottelut ovat taas lisääntyneet. Kunnat ja hyvinvointialueet kipuilevat taloutensa kanssa. Nekin työnantajat, jotka eivät ole käynnistäneet yt-neuvotteluja, tekevät erilaisia säästölistoja ja sopeuttamistoimia. Uusi normaali on yrittää tehdä työtään mahdollisimman hyvin pienentyneiden resurssien puitteissa. Voidaan ajatella, että ennen vanhaan tehty laajasti asiakasta palveleva korkealaatuinen työ, on nykyresurssein määriteltävissä ylilaaduksi.

Työpaikoilla tapahtuviin muutoksiin sopeutumista ei ainakaan helpota hallituksen nykylinjaukset.

Hallitus ei ole perääntymässä tulevaisuuden palkkaurakehityksemme suoraan vaikuttavasta vientivetoisen työmarkkinamallin eteenpäin viemisestä. Lainsäädäntövalmistelun lopettamista puoltavien tahojen määrä on kasvanut koko ajan, mutta hallitus pitää tärkeänä, että lakihanke etenee suunnitelman mukaisesti. Parhailaanhan se on lainsäädännön arviointineuvoston tarkastelussa.

Palkansaajajärjestöt katsovat, että palkanmuodostukseen liittyvät asiat kuuluvat työmarkkinaosapuolille, eikä lainsäädännöllä tule rajoittaa osapuolten toimintaedellytyksiä. Hallituksen näkökanta taas on, että hallituksella ei ole roolia sopimusneuvotteluiden sujumisessa. Lainsäädäntöhankkeet etenevät ihan omaa tahtiaan ja sitten nämä palkkaneuvottelut omaansa.

Rauhallinen kesä taisi siis olla vain hengähdystauko kiivaaseen työmarkkinasyksyyn. Monet alat aloittavat työehtosopimusneuvottelut ja myös kunta- ja hyvinvointialueet aloittavat valmistautumisensa.

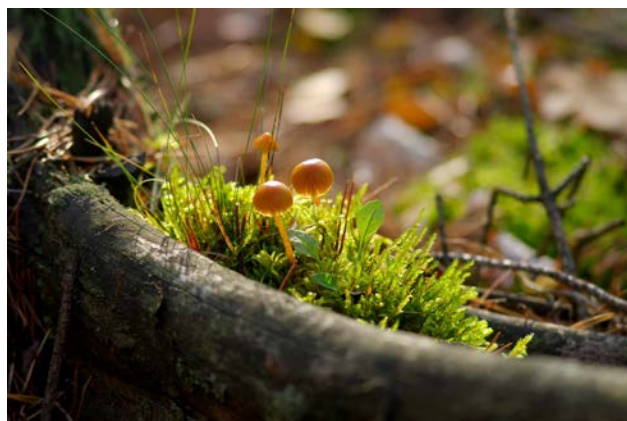
Liittomme on kevään edunvalvontaseminaarissa esittänyt meille tärkeitä edunvalvontatavoitteita, joita elokuun hallituksessa laitettiin tärkeysjärjestykseen. Tavoitteemme esiteltiin syyskuussa KTK Tekniikan Asiantuntijat ry:n hallituksessa. Kokouksessa kiteytettiin jäsenjärjestöjen tavoitteista uusi yhteinen esitys. Tämä vieään JUKO:n hallituksen käsittelyyn, jossa muodostuvat neuvottelujärjestömme ensisijaiset työehtosopimustavoitteet.

Pitkä monivaiheinen käsittelyprosessi ei kuitenkaan vähennä esittämiemme tavoitteiden arvoa, koska portaittain karttuu käsittelijöiden tietoisuus KTL:n työehtosopimustavoitteista.

Itsemme näkyvämmäksi tekeminen on tärkeää monella tasolla. Nettisivujemme uudistus sujuu liiton sivujen osalta hyvin. Nyt kaivataan yhdistysten sivujen kuntoon saattamista. Jos ette tähän hätään muuta pysty tekemään, laittakaa edes yhdistyksenne perustiedot näkyviin ja tieto, että niitä päivitetään parhailaan. Jäsenjärjestöjen tyhjät sivut eivät ainakaan edistä uusien jäsenten hankintaa. Nettisivujen ongelmatilanteissa ottakaa yhteyttä eva-lisa.karlsson@hel.fi.

*Toivotan teille kauniita syyspäiviä ja
voimia syksyn koitoksiin!*

Pirjetta

Puheenjohtajan palsta

Teskti ja kuvat puheenjohtaja TIMO MATTILA

Syksy saapuu

Kesä rupeaa kääntymään syksyksi ja silloin värikylläisyys valtaa luonnon ruskan merkeissä. Värikylläinen syksy on ihanaa aikaa tasaisen tummanvihreän seesteisen loppukesän jälkeen. Värien moninaisuus piristää mieltä ennen räntäsateita ja talvea. Viime syksynä talvi tuli hyvin aikaisin ja lehtipuiden lehdet jäivät osittain puihin ja vaikeutivat niiden talvehtimistä. Viljelypalstalla omenapuu kuoli kovan talven vuoksi. Talvi oli ankara joillekin muillekin monivuotisille kasveille mm. mansikoille ja vadelmille. Monet havukasvit kärsivät myös viime talven aikana, osa kuoli kokonaan ja osa vioitui ruskettamalla vihreitä kasvin osia.

Kesä on ollut todella lämmin ja viljelypalstalla kasvit ovat villiintynyt kasvamaan todella kovasti. Perunoita, kesäkurpitsaita, avomaankurkkuja, herneitä, sokerimaissia ja papuja olemme saaneet reilusti pakkaseen asti. Marjoja saimme jonkin verran, mansikoita myös pakkaseen. Pitää nostaa perunat ja juurekset talvea varten. Tämän jälkeen pitäisi valmistella palstaa kevättä varten.

Meillä on taas vuokramökki Hankasalmen Venekoskella. Olimme loman ja viikonloput suurelta osin mökillä. Kävin sieltä käsin myös töissä ja olin sieltä käsin etätöissäkin, kun kesällä oli hiljaisempaa työntämällä. Matkaa kertyy tosin noin 50 km työpaikalle. Samalla kävin myös viljelypalstalla tekemässä kasvien hoitotöitä. Mökillä olemme kalastelleet, saunoneet, keränneet marjoja ja vähän sieniä. Olemme vuokranneet mökin toukokuun alusta syyskuun loppuun saakka. Elo- ja syyskuussa on illat jo hyvin pimeitä, mutta täällä on todella rauhallista luonnon helmassa.

Lomareissu

Olemme aikaisemmin käyneet lomamatkalla Lapissa Sodankylän Luostolla. Tänä vuonna emme päässeet Lappiin asti, vaan jouduimme tyytymään Laplands Hotels

Kuopioon lapinmatkan tilalla. Matkalla Kuopioon kävimme Matkuksen ostoskeskuksessa ja sieltä siirryimme Puijolle. Puijolla oli kaatosade, ukkonen tuli päälle.

Puijon ukkoskuuro.

Laplands Hotels Kuopio.

Muikkujen savustusta.

Kahvila Kinuskihuone.

Sitten majoittauduimme Hotellille. Illallinen ja aamupala olivat todella maukkaita ja siellä oli käytetty Lapin ja lähiseudun raaka-aineita ruoanlaitossa. Kävimme Kuopion torilla ja kauppahallissa, kun lähdimme palaamaan takaisin. Kävimme myös Hanna Partasen kalakukkoleipomossa, ostimme sieltä tuliaisia. Kun söimme maailman parasta muikkukukkoa, niin Sirpa parempi puolisoni, mainitsi, että minun tekemäni kalakukko on parempaa kuin Hanna Partasen. Olin todella otettu kommentista. Teen kylläkin kalakukon aina ahvenista. Kävimme vielä Suonenjoen keskustassa kahvilla Kinuskihuoneessa. Siellä on todella maukkaita tarjottavat. Suosittelen, jos joku ajalee valtatieä 9 Jyväskylän ja Kuopion välillä.

Viljelypalstan kauneutta.

Tiukka syksy tiedossa

Työnantaja ilmoitti ennen lomalle lähtöä, että syksyllä jatkuu Jyväskylän kaupungin YT-neuvottelut. Työnantajalla oli sellainen käsitys, ettei tässä vaiheessa tarvita koko henkilöstöä koskevia YT-neuvotteluja, vaan nämä neuvottelut kohdistuisivat tiettyihin työntekijäryhmiin. Työnantaja esitti jo neuvottelupäivät, jolloin niitä käydään. Pääluottamusmiehet ovat valmiina, jos neuvottelut kohdistuvat oman järjestön jäseniin. Kuntien ja hyvinvointialueiden taloudet eivät ole kunnossa, joten näitä YT-neuvotteluja tullaan näkemään runsaasti jatkossa.

Vuoden 2025 puolella käydään taas palkkaneuvottelut. Kävimme omia tavoitteita läpi edunvalvontaseminaarissa keväällä 2024 ja työstämme niitä hallituksen kokouksessa ja viemme KTK:n kautta JUKO:n neuvottelupöytään. Toivottavasti saamme jotain omista tavoitteista läpi.

Työtehtäviin perehdyttäminen

Työnantajan edustajien tehtävän on perehdyttää uuteen tehtävään. Pääluottamusmiehen tehtävään en ole havainnut työnantajan perehdyttävän henkilöitä ollenkaan. Työnantajan kanssa neuvotellaan pääluottamusmiehen työtehtävään käytettävissä oleva työaika ja samalla käydään jotain yleisiä asioita läpi. Uusi pääluottamusmiehen joutuu kouluttautumaan oman liittonsa kautta tehtävään. Työnantajan tulisi esittää pelisäännöt, miten pääluottamusmiehen tehtäviä hoidetaan. Onneksi työpaikoilla on muiden järjestöjen luottamusmiehiä ja heidän kanssaan voi käydä läpi esille tulleita asioita ja miten niihin voi puuttua. Puutteellisen perehdytyksen takia pääluottamusmiehen joutuu sohaistemaan toisinaan muurahaispesää, kun ei tiedä asioita, joista on jo

sovittu jossain aikaisemmin. Onneksi näistä päästään yhteisymmärrykseen yleensä puhumalla. Pääluottamusmiehen joutuu käyttämään maalaisjärkeä, jotta voi edustaa parhaiten jäsenistöään. Hän joutuu laittamaan itsensä likoon käydessään neuvotteluja ja auttaessaan jäsenistöä parhaansa mukaan. Luottamusmieskursseilla käydään yleisesti läpi luottamusmiestehtävää. Niissä ei juurikaan opasteta, miten YT-neuvotteluihin voi valmistautua ja mihin pitää kiinnittää huomioida, jotta neuvotteluissa päästään mahdollisimman pienin vaurioin jäsenistön. JUKO:n sisälläkin on sisäisiä pelisääntöjä, joita ei kerrota luottamusmieskoulutuksissa, mm. oikeudet neuvotella paikallisesti. Näistä sisäisistä sopimuksista pitäisi luottamusmiesten saada tietoa.

Aurinkoisia syyspäiviä kaikille jäsenille!

KTL kunniajäsenyys ilahduttaa

EILA PALOJÄRVI

Kunniajäseneksi voidaan sääntöjen mukaan kutsua henkilö, joka on toiminut yhdistyksessä merkittäväällä tavalla. Esitys tehdään KTL:n hallituksessa ja sen hyväksymisestä päättää virallisesti edustajakokous. Sain kutsun Turussa 23.9.2023 pidettävään laajennettuun edustajakokoukseen, jossa kunniajäsenyyteni vahvistettiin. En valitettavasti päässyt tuolloin paikalle ja sain kunniakirjan, onnittelet ja kukat 24.–26.5.2024 edunvalvontapainotteisessa KTL:n seminaarissa Turussa. Paikka kunniakas, vanha hotelli Rosendahl Pyynikin kupeessa. Olen iloinen tästä kunniajäsenyydestä ja kiitän saamastani kunniaista asiaan vaikuttaneita. Erilaisia ansiomerkkejä on vuosien toiminnasta ehtinyt saada, mutta niistä on itsellä ollut ennakkotieto. Tämä oli oikea yllätys.

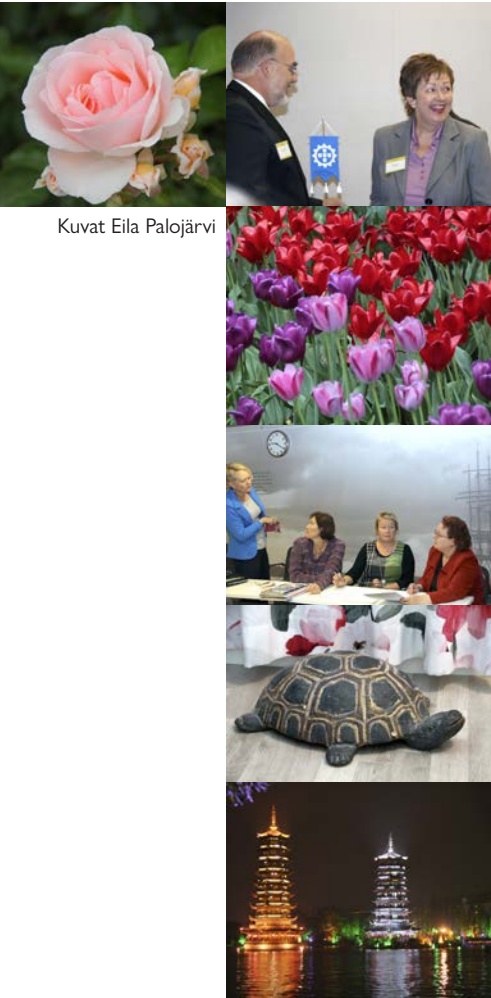
Jostain aloitetaan ja...

Liityin KTL:n paikallisosastoon 1992. Siinä vaiheessa en edes ajatellut, että aktivoituaisin. Lukion aikaisessa ammatinvalintapsykologin testissä minulle suositeltiin kirurgin ammattia ja samalla kerrottiin, että sopisin hyvin yhdistystoimintaan. Mitä jälkimmäinen tarkoitti, en silloin tiennyt.

KTL Päijät-Hämeen yhdistyksessä olen ollut rivijäsenenä, hallituksen jäsenenä, sihteerinä ja puheenjohtajana. KTL:ssä valtakunnantasolla jäsenenä hallituksessa, erilaisissa työryhmissä kuten työvaliokunnassa, sihteerinä ja pisimpään tiedotussihteerinä / KTL tiedottaa-lehden päätoimittajana 10 vuotta (2004–2013). Aika monen jäsenyhdistyksen henkilöiden merkkipäivähaastatteluja olen kirjoittanut ja paljon muustakin sekä valokuvannut. Lehti oli mustavalkoinen aloittaessani värikäämpi lopettaessani. Päätoimittajan roolissa pääsin mukaan akavalaisten tiedottajien verkostoon ja siitä on jäänyt mieleen mm. Eduskuntavierailu.

Kunniajäsenyys. Puheenjohtaja Timo Mattila, sihteeri Jari Lehdonkivi ja uusi kunniajäsen Eila Palojärvi. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Kuvat Eila Palojärvi

”Ruvettuani” aktiiviseksi luulin voivani vaikuttaa omaan palkkaukseeni, mutta vaikutinkin yleisellä tasolla. Viheralan palkkakysely tehtiin/kokosin 2007. Lehden teossa tarvittiin kauniita tai herättäviä kuvia, taittoa ja selkokieltä. Latteat kielikukka-set ja muoti-ilmaisut karkottavat viimeisetkin lukijat, uskon edelleen.

... sitten vain kyllä

Kun on yhden yhdistyksen aktiiviksi päätenyt, helposti tulee lisävastuita. Itse olin mukana (samaa aikaan kuin KTL:ssä) Lahden Kivikerhossa puheenjohtajana ja kansainvälisten Jalokivi- ja korumessujen järjestelyissä. Työn puitteissa päädyin Suomen Ruususeuran hallitukseen, sihteeriksi ja lopulta puheenjohtajaksi ja Nordiska Rosensällskapetin hallitukseen ja pohjoismaiseen yhteistyöhön. Edelleen oman työn ohessa iltaisin ja viikonloppuisin tein Ruusunlehteä päätoimittajana 2010–2019 eli osittain samaan aikaan kuin KTL tiedottaa-lehteä.

Suoritin työn ohessa biologian ja ympäristöalan täydennysopintoja Helsingin yliopistossa 148 ov. Vasta jälkikäteen huomasin, miten täsmälliseksi elämä vakiintui vapaa-ajallakin.

Yhdistystoimintaa jäsenille – innolla mukaan uudet!

Yhdistystoiminta sanana on kummasti selkeytynyt: vuosikokouskutsu, talousarvio, toimintasuunnitelma, toimintakertomus, tilinpäätös, tilintarkastus ja tietysti jotain pidemmän aikavälin suunnitelmia. Yhdistyksissä olen ollut uudistamassa sääntöjä.

Pitkäaikainen ja laajin KTL yhteistyö Brita Sahroksen kanssa oli kaikissa viestinnän rooleissa kiistatonta ja sujuvaa, välitöntä. Arvostan luotettavia, jämäköitä ihmisiä. Ensimmäisen laivaseminaarin järjestelyihin minun piti matkata terminaalin ja löytää sanallisiin kuvauksiin sopiva Brita ja olla luovuttamassa matkalippuja osallistujille, joita en tietenkään vielä tuntenut. Paljon tuttuja kasvoja on tullut vuosien kuluessa. Lahdesta oli lyhyet matkat. Nyt vähän pidemmät junailut Kokkolasta.

Pakkoko niitä asioita on hitaasti tehdä! Elämä jatkuu ilman lomiakin.

Ralf Wald Emerson: ”Eniten tarvitsemme elämässä ihmistä, joka rohkaisee meitä tekemään sen, minkä osaamme.”

Teen kuvallista ruusurekisteriä ruususeuralle puheenjohtajan kanssa. Rekisteristä tulee kaksikielinen. Kokouksessa Kalmarissa 2023. Kuva Inger Kullberg

Jatkan 1984 aloittamaani keramiikkaharrastusta. Uusin lasitteeni.

Sari Estilä KTK ry:n ja KTN ry:n puheenjohtaja. Kuva KTK ry.

Syksy –kiehtova vuodenaika

Teksti SARI ESTILÄ

Minusta syksy on kiehtova vuodenaika. Kesän ja kesäloman jälkeen valmistautuminen talven pakkasiin. Pakastin täynnä marjoja ja mehuja. Valtava vitamiinipommi, kuusenkerkkäsiirappi, odottaa jääkapissa antaakseen C- ja A-vitamiinia kylmän talven yli.

Kesän jälkeen oli kiva tavata työtovereita, yhteistyökumppaneita ja jäseniä. Heitä tuli lomalla ikävä, sillä työhön lisäpotkua antavat työtoverit. Oli hyvä aloittaa virkistyneenä syksyn työt.

Meillä KTK:ssa elämä alkaa normalisoitua. Emmi palasi hoitovapaalta kokoaikaisesti töihin, Sanna jatkaa osittaista hoitovapaata ja Laurin määräaikainen työsuhde päättyi. Syksystä on tulossa kiireinen ja mielenkiintoinen. "Normaalien töiden" lisäksi työllistävät erilaiset projektiluonteiset työt. Suomen hallitus toteuttaa omaa hallitusohjelmaansa. Toivon, että työelämää koskevien uudistusten osalta olisi saavutettavissa mahdollisimman laaja yhteisymmärrys työmarkkinaosapuolten kesken.

Useat yt-neuvottelut lisäävät tuskaa, ja pahoin pelkään, että yt-neuvottelut tulevat vain lisääntymään. Tätä tekstiä kirjoittaessani olemme tekemässä mediatiedotetta HUS:n yt-neuvotteluista. *Korostamme tiedotteessa jäsentemme työskentelevän mm. lääkintä-laittehuollossa ja muissa lääkintätekniisissä*

palveluissa sekä puhtaanapito- ja ruokapalveluissa. Nämä tukipalvelut ovat elintärkeä osa potilaan hoitoketjua ja mahdollistavat lääkäreille ja hoitajille hyvät puitteet potilaan hoidolle. Jos henkilökuntaa vähennetään, laitteen huolto ja korjaus viivästyvät, infektioiden torjunta vaarantuu merkittävästi ja työt kasaantuvat hoitajille. Tukipalvelut vaikuttavat siis suoraan potilaiden hoitoon ja potilasturvallisuuteen.

On jo aika, että jäsentemme elintärkeä työ saa ansaitsemansa arvostuksen.

KTK:ssa ja JUKOssa valmistaudutaan kevään neuvottelukierrokseen. Sopimustavoitteita on pyydetty jäsenjärjestöiltä, ja niitä käsitellään yhdessä heidän kanssaan.

Akavassa on myös isoja asioita esillä. Eniten työllistää Akavan strategia, jonka tarkoitus on olla marraskuun syysliittokouksen hyväksyttävänä.

Olen mukana myös mm. Konkari-hankkeessa, jonka tavoitteena on yli 55-vuotiaiden työllistyminen, ikäyrjännän vähentäminen ja työurien jatkaminen. Hanke perustuu työministeri Arto Satosen ja sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen käynnistämään selvitystyöhön. Selvityshenkilönä toimii Jari Lindström.

Suomen työllisyysaste on ikääntyneiden osalta pohjoismaiden heikoin. Mielestäni

tilanteeseen tarvitaan yhteiskunnassa asennemuutos. Viestinnällisesti on oikaistava väärinymmärrettyä tietoa eläkekustannuksista ja työkyvyttömyyseläkeriskistä. Iäkkäiden työntekijöiden fyysinen ja henkinen kunto on tänä päivänä vahva ja työmotivaatio suuri. Pitkän työuran tuoma osaaminen ja kokemus pitäisi nähdä voimavarana ja resurssina, jota voi hyödyntää. Työyhteisön monimuotoisuus ja työteho lisääntyvät eri ikäisten tehdessä yhdessä töitä.

Työajan joustoja/osa-aikatyötä ei pidä sitoa ikään, sillä se lisää ikäyrjintää, eikä sitoa myöskään pelkästään terveyteen liittyviin syihin. Tarvitaan joustoja erilaisten elämäntilanteiden varalle.

Akavan Mieleni terveys -hanke, jonka kohderyhmänä on nuoret, on myös tärkeä.

Miten näiden haasteellisten asioiden sekä pitkien kokousten ja työryhmyöskentelyjen jälkeen rentoudun? Menen metsään. Siellä saan olla rauhassa omien ajatusteni kanssa, ja alitajunta tekee työtä seuraavaa työpäivää varten. Ollessani salaperäisessä metsässä olo muuttuu valoisaksi, iloiseksi ja energiseksi. Aamulla ajatukset ovat taas kirkkaita. Ja mieli on vahvana neuvottelemaan työelämän muutoksista ja paremman työelämän puolesta.

Hyvää ja valoisaa syksyä!
Terveisin Sari

KTK:n tarjoamat jäsenedut

Teksti KTK:n JÄSENPALVELUASiantuntija SANNA PAAKKI

KTK Tekniikan Asiantuntijat ry tarjoaa jäsenilleen lukuisia rahan arvoisia, arkea helpottavia ja vapaa-aikaa ilahduttavia jäsenetuja.

Kaikilla jäsenillä on voimassa matkustajavakuutus ja vapaa-ajan tapaturmavakuutus sen vuoden loppuun, kun jäsen täyttää 70 vuotta. Yli 70-vuotiaatkin jäsenet saavat alennusta Turvan vakuutuksista. Matkustajavakuutus on voimassa Suomesta ulkomaille tehtävillä vapaa-ajan matkoilla ja kotimaanmatkoilla, jotka ulottuvat vähintään 50 kilometrin etäisyydelle vakuutetun asunnosta, työpaikasta tai vapaa-ajan asunnosta. Vakuutuksesta korvataan matkalla alkavan sairauden ja sattuvan tapaturman hoitokuluja ilman euromääräistä ylärajaa. Vakuutuksesta korvataan myös matkan peruuntumisesta tai keskeytymisestä sekä matkalta myöhästyneisistä aiheutuvia kuluja. Vakuutettuina ovat myös vakuutetun mukana matkustavat alle 20-vuotiaat lapset ja lapsenlapset.

Tapaturmavakuutus on voimassa vapaa-aikana kaikkialla maailmassa. Vakuutuksesta korvataan tapaturman hoitokuluja enintään 9 646 €. Tarkemmat tiedot Turvan vakuutuksista sekä KTK:n jäsenyyteen sisältyvästä ammatillisesta vastuu- ja oikeusturvavakuutuksesta ja järjestövuokuksesta voit lukea

Turvan sivuilta osoitteesta turva.fi/ktk. Vakuutuskorttina toimii KTK:n jäsenkorttisi tai erikseen ladattava TaskuTurva-mobiilisovellus. Voit myös tulostaa matkalle mukaan matkavakuutustodistuksen Turvan verkkopalvelusta tai tilata sen Turvan sivuilta sähköpostiisi.

Työttömyyskassa Aarian jäsenyys kuuluu KTK:n jäsenyyteen, mikäli jäsen on liittyyneen valinnut liittyä myös työttömyyskassaan.

KTK:n jäsenet saavat maksutonta puhelinneuvontaa yksityiselämän oikeudellisissa asioissa. Yhteistyökumppanina toimii Eversheds Sutherland, jonka kautta jäsenet sekä

heidän kanssaan samassa taloudessa asuvat perheenjäsenet saavat puhelimitse neuvontaa esimerkiksi perintö-, vahingonkorvaus-, asuntokauppa-, lahjaverotus- sekä perheoikeudellisissa asioissa. Neuvontaa saa arkisin klo 10–16 numerosta 010 684 1400.

Akavan yhteistyökumppanin Danske Bankin edut kuuluvat myös KTK:n jäsenille ja koskevat esimerkiksi asuntolainaa ja sijoittamista. KTK:n jäsenet pääsevät hyödyntämään akavalaisen Member+-palvelun etuja, joita ovat vuokrattavat lomahuoneistot sekä alennukset erilaisista tuotteista tai palveluista. KTK:n uutiskirjeessä on pöytäkirjoja Member+-eduista, joista voit käydä lukemassa lisää osoitteesta memberplus.fi. Jos et saa KTK:n uutiskirjeitä sähköpostiisi, otathan yhteyttä KTK:n jäsenpalveluun.

Otavamedia tarjoaa KTK:n jäsenille 30 prosentin alennuksen kaikista lehdistään ja Ympäristö ja Terveys -lehti vuosikeränsä puoleen hintaan. Alennusta saa myös majoituksesta Haikon kartanossa, Hotel Haaga Central Parkissa, GreenStar Hotelleissa, Naantalin ja Ruissalon kylpylöissä, Primehotelsin hotelleissa, Santa's Hotel -ketjun hotelleissa, Sokos Hotelleissa ja Strawberry-hotelleissa. Jäsenetuihin kuuluvat risteilyalennukset Tallink Siljalla, Viking Linella ja Eckerö Linella.

KTK:lla on yrityssopimukset useiden hotelliketjujen lisäksi joidenkin yksittäisten hotellien ja laivayhtiöiden kanssa. Yrityssopimukset on tarkoitettu KTK:n ja sen jäsenjärjestöjen ja niiden alayhdistysten kokoustarpeisiin. Korsisaari tarjoaa

erikoishintoja tilatakseista, minibusseista ja isoista busseista.

KTK:n jäseneduista löydät selkeän listauksen ja sisältöjen erittelyn KTK:n kotisivuilta osoitteesta ktk-ry.fi kirjautumalla jäsensivuille. Jäsenpalvelumme tavoitat arkisin klo 9–14 numerosta 09 4257 7490 ja sähköpostitse osoitteesta jasenpalvelu@ktk-ry.fi. Oletthan tietoinen, että KTK:lla on nyt käytössä myös mobiilijäsenkortti? Sitä voi käyttää selaimella tai asentaa älypuheliimeen sen kuvakkeen. Ohjeet löydät jäsensivuilta. Jäsenetuja käytettäessä kysyttävän jäsennumerosi näet jäsenkortistasi, mobiilijäsenkortistasi, paperipostina mahdollisesti saamistasi laskuista tai kysymällä KTK:n jäsenpalvelusta.

KTK:n omat jäsenedut:

- KTK:n työsuhteneuvonnasta jäsenet saavat neuvontaa ja oikeudellista apua palvelussuhteitaan koskevilla ongelmissa. Lähetä sähköpostia osoitteeseen tyosuhteneuvonta@ktk-ry.fi. Voit myös soittaa numeroon 09-425 77 491 arkisin klo 14–16. KTK:n toimihenkilöt pyrkivät selvittämään riidat ensisijaisesti neuvottelemalla työnantajan kanssa, mutta tarvittaessa ne saatetaan oikeuden ratkaistaviksi.
- KTK:n toimistosta neuvotaan luottamusmiehiä, niin KTK:hon kuuluvia kuin muidenkin JUKOLAisten liittojen, sillä niissä ei ole vastaavaa osaamista teknisten sopimuksen tai HYVTES:n teknisen alan liitteen soveltamisesta kuin KTK:ssa. KTK neuvottelee Tekniikka ja Terveys KTN ry:n jäsenyytensä kautta työehtosopimuksista. KTN vastaa mm. Kunnallisen teknisen henkilöstön virka- ja työehtosopimuksen (TS) neuvotteluista ja toimeenpanosta JUKOn organisaation kautta ja itsenäisesti Energiateollisuuden toimihenkilöiden työehtosopimuksen (ET) neuvotteluista ja toimeenpanosta. KTN vaikuttaa JUKOn jäsenjärjestönä esimerkiksi Kunnalliseen yleiseen virka- ja työehtosopimukseen (KVTES), Hyvinvointialan yleiseen virka- ja työehtosopimukseen (HYVTES) ja Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön työ- ja virkaehtosopimukseen (SOTE-sopimus).
- Vaikka työehtosopimusten tekemistä ei ehkä mielletä varsinaiseksi jäseneduksi, se on ammattiliittojen olennaista toimintaa ja tärkeä syy kuulua liittoon.

JUKOn uusi toiminnanjohtaja Jouni Vattulainen – neuvotellen ja sopien

Teksti LAURI VÄÄNÄNEN

Toiminnanjohtaja Jouni Vattulainen. Kuva Karoliina Vuorenmäki 2024.I-2024

Jouni Vattulainen aloitti toukokuussa JUKOn uutena toiminnanjohtajana. Hän on koulutukseltaan oikeustieteiden kandidaatti (OTK).

– Innostuin hakemaan JUKOn toiminnanjohtajan tehtävää, koska uskon, että minulla on vielä paljon annettavaa jukolaisien edunvalvonnan hyväksi.

Vattulainen pitää vahvuutenaan laajaa asiantuntemustaan ja pitkää kokemustaan työstä JUKOssa. Toiminnanjohtajan työssään on erityisesti hyötyä hänen osallistumisestaan kunta- ja hyvinvointialan sopimusneuvotteluihin. Kokemus on parantanut ymmärrystä alan haasteista ja mahdollistanut hyvien suhteiden rakentamisen työnantajapuolen edustajiin ja JUKOn luottamusmiehiin.

Lähivuosien kehittämisen kohteiksi JUKOssa Vattulainen mainitsee yhtenäisyyden vahvistamisen ja toimiston toiminnan kehittämisen. Arvioidessaan edunvalvonnan tulevaisuutta, hän listaa useita edessä olevia haasteita.

Melkein kaikilla JUKOn sopimussektoreilla on käynnissä säästötoimia, jotka vaikuttavat henkilöstömenoihin. Nämä saattavat Vattulaisen mukaan johtaa

henkilöstövähennyksiin ja palvelussuhteen ehtojen heikennyksiin.

Samaan aikaan julkisella sektorilla vallitsee merkittävä työvoimapula, joka vaikeuttaa rekrytointia ja lisää vaatimuksia nykyisille työntekijöille, samalla kun uusien houkuttelevien on haasteellista. Lisäksi hallituksen tavoitteet lakisääteisestä työmarkkinamallista aiheuttavat päänvaivaa julkisalojen työntekijöille.

– Suomen hallituksen suunnitelmat lakisääteisestä työmarkkinamallista vaikuttavat julkisalan työntekijöiden ansiokehitykseen ja työehtosopimusten neuvottelutilanteeseen. Tämä saattaa rajoittaa sopimusvapautta ja vaikuttaa palkkojen ja etuuksien kehitykseen, Vattulainen harmittelee.

Jokainen sopimussektori valmistautuu omiin neuvotteluihinsa, mutta JUKO koordinoi valmistautumista kaikkien sektorien kanssa. Syksyn aikana JUKO keskittyy yhteisten tavoitteiden laatimiseen ja kokonaiskuvan luomiseen neuvottelukierroksesta, jotta neuvotteluissa voidaan esittää yhtenäinen ja hyvin perusteltu kanta, joka huomioi eri sektorien erityistarpeet ja tavoitteet.

Luottamusmiehet ovat tärkeässä roolissa

Luottamusmiesten rooli on tulevaisuudessa erittäin tärkeä JUKOn toiminnassa ja jäsenistön etujen valvonnassa. Vattulainen korostaa, että he ovat keskeisiä sekä edunvalvonnessa, työpaikoilla että neuvotteluissa. Heidän tehtävänsä ei rajoitu pelkästään neuvotteluihin, vaan he toimivat myös jäsenistön yhteyshenkilöinä.

JUKOn ja ammattiliittojen on yhdessä parannettava luottamusmiesten rekrytointia ja koulutusta, jotta heillä on tarvittavat tiedot ja taidot tehtäviensä tehokkaaseen hoitamiseen.

– Rohkeasti vaan mukaan, Vattulainen kannustaa luottamusmieheksi ryhtymistä pohtivia. Luottamusmiehen tehtävä tuo mukanaan haasteita, mutta on myös erittäin mielenkiintoinen ja palkitseva kokemus.

– JUKOn motto ”neuvotellen ja sopien” kuvaa hyvin jukolaista filosofiaa. Emme hae riitoja vaan ratkaisuja. Tämä periaate ohjaa meitä kaikessa toiminnassamme.

JUKO:n kuntasektorin neuvottelupäälliköksi on valittu Tomi Törrönen

Teksti LAURI VÄÄNÄNEN

Kasvatustieteen maisteri **Tomi Törrönen** on nimitetty Julkisan koulutettujen JUKO:n kuntasektorin neuvottelupäälliköksi. Hän aloitti tehtävässä 12. elokuuta. Törrönen siirtyi JUKO:n Opetusalan ammattijärjestön OAJ:n työmarkkinaedunvalvonnan erityisasiantuntijan tehtävästä.

Törrösen urapolku ammattiliitossa sai alkunsa, kun hän huomasi epäkohdan omalla työpaikallaan.

– Alun perin ammattiyhdistystoimintaan ajoi se, kun huomasin, ettei kukaan työpaikalla tuntunut tuntevan sopimusmääräyksiä.

Törrönen on toiminut ammattiyhdistyksessä luottamusmiehenä vuodesta 2008 ja sen jälkeen muun muassa paikallisen yhdistyksen puheenjohtajana. Ennen siirtymistään OAJ:n työmarkkina-asiamieheksi hän työskenteli kokopäiväisenä luottamusmiehenä Turun kaupungilla.

– Jonkinlainen työssäoppimisen polku on tuonut minut nykyiseen tehtävään.

Ensimmäisen vuoden tehtäviään JUKO:ssa Törrönen pitää sekä haastavina että hyvin tärkeinä. Hänen ensisijaisena tavoitteenaan on varmistaa, että JUKO:n tärkeät työryhmät, erityisesti palkkaryhmät, saavat työnsä onnistuneesti päätökseen. Nämä työryhmät käsittelevät monimutkaisia asioita, joilla on suora vaikutus jukolaisten työehtoihin ja työoloihin, kuten palkkoihin ja muihin työsuhteen keskeisiin kysymyksiin.

Vuoden vaihteen jälkeen alkavat sopimusneuvottelut ovat toinen iso tehtävä, johon Törrönen aikoo keskittyä. Näissä neuvotteluissa tavoitteena on neuvotella sellaiset sopimukset, jotka parhaiten turvaavat jukolaisten aseman nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Tämä vaatii hyvää ymmärrystä

nykyisistä haasteista ja taitoa neuvotella tehokkaasti eri osapuolten kanssa.

Strategiana Törrösellä on varmistaa, että JUKO pystyy tarjoamaan jäsenilleen parasta mahdollista tukea ja edunvalvontaa. Hän keskittyy konkreettisten tulosten saavuttamiseen työryhmissä ja haluaa valmistautua huolellisesti tuleviin neuvotteluihin. Nämä toimenpiteet ovat hänen mukaansa ratkaisevia, jotta JUKO:n jäsenistön etuja voidaan turvata ja vahvistaa tulevaisuudessa.

JUKO:n rooli ja tehtävä julkisella sektorilla ovat jatkuvassa muutoksessa, mutta Törrönen uskoo, että perusrooli ei muutu radikaalisti. Vaikka JUKO:n ydintehtävät

pysyvät samoina – eli jukolaisten palkansaajien etujen ajaminen ja edunvalvonta – niiden painoarvo on kasvanut ja tulee kasvamaan entisestään. Tämä johtuu toimintaympäristön muutoksista, kuten julkisen sektorin haasteista ja työmarkkinoiden kehityksestä.

– Palkansaajapuolen yhteistyö on jatkossa entistä tärkeämpää, Törrönen toteaa. Tämä tarkoittaa, että JUKO:n on keskityttävä entistä enemmän yhteistyöhön ja vuoropuheluun eri sidosryhmien kanssa, jotta jäsenistön etuja voidaan tehokkaasti puolustaa ja kehittää.

Vaikka JUKO:n tehtävät säilyvät perusluonteeltaan ennallaan, on tärkeää, että

Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö

organisaatio mukautuu jatkuvasti muuttuviin olosuhteisiin ja uusiin haasteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että JUKOn on pysyttävä ajan tasalla työmarkkinoiden kehityksestä ja reagoitava nopeasti muuttuviin tilanteisiin.

JUKOn rooli ja tehtävät kasvavat tulevaisuudessa. Jatkossa JUKOn on entistä tärkeämpää olla aktiivinen toimija työmarkkinoilla ja varmistaa, että jäsenistön ääni kuuluu ja heidän tarpeensa otetaan huomioon kaikessa päätöksenteossa. Tämä edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua ja tiivistä yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa, jotta JUKOn jäsenet saavat parhaan mahdollisen tuen ja edunvalvonnan muuttuvassa yhteiskunnassa.

Julkisalojen palkansaajien edunvalvontaa kohtaa tällä hetkellä kolme suurta haastetta

Törrönen listaa kolme suurinta haastetta julkisalojen palkansaajien edunvalvonnassa. Yksi merkittävimmistä haasteista on hänen mukaansa heikko talouskehitys. Talouden yleinen heikentyminen vaikuttaa julkisiin resursseihin ja voi johtaa paineisiin palvelutason leikkaamiseen. Törrösen mielestä julkisalojen työntekijöiden ei tulisi kantaa yksin vastuuta palvelujen tasosta, vaikka taloustilanne heikkenee.

Toinen merkittävä haaste on väestön muuttoliike kasvukeskuksiin. Tämä voi luoda epätasapainoa julkisten palvelujen saatavuudessa ja laadussa eri alueilla. Muuttoliike saattaa myös vaikuttaa työntekijöiden työkuormaan ja -oloihin.

Kolmas haaste on nuorten ikäluokkien pienenevä koko. Väestön ikääntyminen ja nuorempien ikäluokkien pienuus voivat vaikuttaa työvoiman saatavuuteen ja sen jakautumiseen julkisella sektorilla. Tämä voi asettaa lisäpaineita työvoiman koulutukseen ja rekrytointiin.

Näihin haasteisiin vastaaminen vaatii jatkuvaa työtä ansiotason turvaamiseksi ja työmäärän hallitsemiseksi. Haasteet ovat laajoja ja monimuotoisia, ja niiden ratkaiseminen edellyttää yhteisiä ponnisteluja ja tehokasta edunvalvontaa kaikilla sektoreilla.

Törrösellä on myös viesti jukolaisille luottamusmiehille:

– Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut ovat tärkeä tuki työelämässä niin työntekijöille kuin esihenkilöille, käyttäkää heidän osaamistaan hyväksi jo ennen kuin ongelmia syntyy. Pitäkää huolta itsestänne, että virtaa riittää vielä työpäivän jälkeen.

JUKOn uusi kuntasektorin neuvottelupäällikkö Tomi Törrönen. Kuvaaja Jarkko Mikkonen. Kuva JUKO ry.

Törrönen vastaa JUKOssa sopimusedunvalvonnasta, neuvottelutoiminnasta ja luottamusmiesten koulutuksesta kunta- ja hyvinvointialan tiimissä yhdessä Minna Holmin ja Heli Hartman-Mattilan kanssa.

Akavan uudelleen valittu puheenjohtaja Maria Löfgren. Kuvaaja Liisa Takala. Kuva Akava ry.

Maria Löfgren: Akavan tulee liittoineen ottaa työelämän suunnannäyttäjän rooli

Teksti LAURI VÄÄNÄNEN

Pitkän linjan akavalainen, Maria Löfgren valittiin Akavan puheenjohtajaksi uudelle kaudelle vuosiksi 2024–2028. Hän aloitti työnsä Akava-yhteisössä jo vuonna 1996 liittojuristina. JUKOssa Löfgren on toiminut toiminnanjohtajana ja neuvottelijana. Kun hänet valittiin ensimmäistä kertaa Akavan puheenjohtajaksi marraskuussa 2022, hänestä tuli samalla ensimmäinen naispuolinen puheenjohtaja ammattiliittojen keskusjärjestökentällä.

– Alun perin kiinnostuin työstä ammattiliitossa, koska työoikeus on oikeudenalana mielenkiintoista, ja huomasin, että liittojuristin työ keskittyy pääosin siihen.

Työskennellessään perheensä yrityksissä Löfgren oppi paljon henkilöstön merkityksestä työpaikan tärkeimpänä voimavaranana. Tämä vahvisti hänen kiinnostustaan ammattiliiton työhön.

Löfgren tuntee akavalaisen moniarvoisuuden, erilaiset jäsenryhmät ja heidän osaamisensa laajan kirjon. Hän korostaa yhteistyön merkitystä Akavan toiminnan kehittämisessä tulevina vuosina ja haluaa lisätä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä Akavan sisällä.

– Samaistun akavalaisiin ja akavalaisuus on minulle ideologian kaltainen periaate. Aivan olennaista on sisäinen vuoropuhelu ja samaan hiileen puhaltaminen. Meidän tulee yhdessä, siis keskusjärjestön liittoineen, ottaa työelämän suunnannäyttäjän rooli.

Digitalisaatio, tekoäly, teknologinen kehitys ja vihreä siirtymä muuttavat työelämää nopeasti

Löfgrenin mielestä työelämän muutosta ei pidä jäädä odottamaan, vaan aktiivisesti vaikuttaa sen suuntaan. Vaikka monet nykyiset työtehtävät voidaan tulevaisuudessa hoitaa teknologian avulla, luovat ratkaisut ja inhimillinen työote säilyvät korvaamattomina.

– Asiantuntijatyön osuus ja vaativuus kasvavat jatkuvasti. Monet työelämän rakenteet ja palkansaajan turvamekanismit ovat kuitenkin jämähtäneet pikemminkin fyysisesti kuin henkisesti raskaan työn aika-kauteen, Löfgren kuvailee.

Löfgren korostaa, että politiikassa ei aina ymmärretä julkisen sektorin työn merkitystä yhteiskunnan ja talouden toimivuudelle.

Tiukan talouskurin ja säästöjen yhdistyminen vaikeuttaa julkisen sektorin edunvalvontaa.

Tällä hetkellä, palkkaneuvottelut ovat Löfgrenin mukaan murrosvaiheessa. Hallitus haluaa rajoittaa palkankorotuksia asettamalla lakiin palkankorotuskaton, niin sanotun vientimallin. Nykyinen lakiluonnos on kuitenkin tulkinnanvarainen, eikä katto vaikuta olevan niin ehdoton kuin hallitusohjelmassa on esitetty.

– Suurena ongelmana pidän sitä, ettei yksityisen ja julkisen sektorin osapuolet jaa yhtenäistä tilannekuvaa eivätkä käy asiasta rakentavaa keskustelua.

Löfgren uskoo, että palkansaajien ja työntömiä kohtaat hallitusohjelman heikennykset lisäävät järjestäytymisen tarvetta. Tärkeää on kehittää työelämän pelisääntöjä, ottaen huomioon asiantuntijatyön erityispiirteet kuten psykososiaalinen kuormitus, työssä jaksaminen ja jatkuva oppiminen.

– Tässä riittää työsarkaa.

Ammattiliittojen edunvalvontarooli voi tulla jatkossa entistäkin tärkeämmäksi.

Akava Works – aina ajan hermolla

TEKSTI PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Jos haluat tietää helposti, mikä ay-maailmassa puhuttaa, on Akava Works oikea paikka. Akava Works on Akava ry:n rahoittama ja Akavan yhteydessä toimiva ajatus- ja tutkimusyksikkö. Akava taas on korkeakoulutettujen työmarkkinakeskusjärjestö, johon kuuluu 36 jäsenliittoa. Akavan liitton jäsenenä on palkansaajia, ammatinharjoittajia ja yrittäjiä sekä myös opiskelijoita. Olemme KTK Tekniikan Asiantuntijat ry:n kautta Akavan jäseniä.

Akava Works tuottaa ja julkaisee tutkittua tietoa akavalaisia lähellä olevista yhteiskunnallisista teemoista, kuten työllisyydestä, osaamisesta, koulutuksesta, taloudesta tai sosiaaliturvasta. Sen tavoitteena on herättää yhteiskunnallista keskustelua akavalaisille tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista sekä osallistua ajankohtaiseen keskusteluun muun muassa tuottamalla uutta tutkittua tietoa.

Akava Works -sisältöjä tuottaa pääasiassa Akavan tiedontuotannon henkilöstö. Osa julkaisuista toteutetaan yhteistyössä yliopistojen, tutkimuslaitosten tai muiden tahojen kanssa.

Akava Works julkaisee ajankohtaisia asioista kuukausittain uutiskirjeen. Uutiskirje nostaa esiin tärkeitä tutkimustuloksia, tapahtumia, teemoja ja henkilöitä. Se antaa nopean katsauksen asioista ja ohjaa lukemaan lisää kiinnostavista asioista Akava Worksin verkkosivuilta. Akava Worksin uutiskirjeen voi tilata lomakkeella osoitteesta <https://akavaworks.fi/mika-on-akavaworks/>

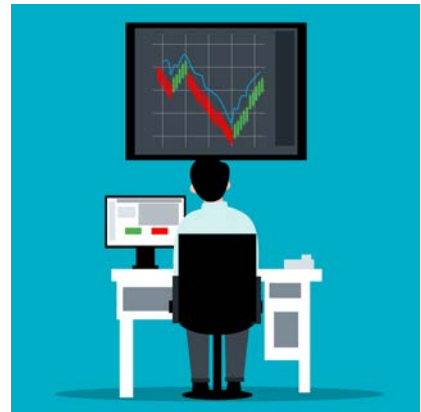

Akava Worksin internetsivuilla julkaisuista löytyy raportteja, artikkeleita, ennusteita, työttömyyskatsaukset ja maahanmuuttokatsaukset. Blogista löytyy tapahtumat, verkkolähetykset ja uutiskirjeet.

On hyvä sisäistää, että Akava Worksin julkaisut, blogit, raportit tai sen tuottamat tutkimukset eivät ole Akavan virallisia kannanottoja.

Tätä kirjoittaessani artikkeleista löytyy mielenkiintoinen juttusarja Näkökulmia tekoälyyn osat 1–8. En tiedä jatkuuko sarja vielä uusilla kirjoittajilla, mutta nytkin asiaa on käsitelty kattavasti eri näkökohdista. Katsaus, joka tarkasteli korkeasti koulutettujen ansiokehitystä vuosina 2019–2024, ei herättänyt suuria tunteita. Hyvä uutinen oli naisten ansioiden kehittyminen jonkin verran miesten ansioita paremmin. Takamatkaa on silti vielä.

Akava Works ja Akava-akatemia tarjoavat Akavan pääekonomisti Pasi Sorjosen taloustuokiot. Noin tunnin mittaisia taloustuokioita pidetään loma-aikoja lukuun ottamatta melkein joka toinen perjantai. Taloustuokiot-sarja on tarkoitettu Akava-yhteisön aktiiveille kuten luottamusmiehille, yhteyshenkilöille ja Akavan jäsenliitton jäsenistöille.

Jos olet yhtään kiinnostunut talouden tilannekuvavasta ja kuulut kohderyhmään, Sorjosen taloustuokiosta saat hyvän käsityksen suhdanteiden vaikutuksista Suomen ja maailman talouteen tilastojen valossa. Mikäli sinulla ei ole mahdollisuutta kuunnella katsauksia suorina, löytyy asiasta talenteita Akava Worksin sivuilla.

Useat jäsenet kokevat, että Akava jää heille etäiseksi. Kosketuspintaa työmarkkinakeskusjärjestöön on vähän. Akava Works tarjoaa nyt mahdollisuuden noukia rusinat ajankohtaisen tiedon pullasta. Käyttäkää tilaisuutta hyväksenne.

Edunvalvontaseminaari

Teksti PIRJETTA SIIPIÄINEN-SALO

Liittomme edunvalvontapainotteinen seminaari pidettiin Scandic Rosendahlissa Tampereella Pyykinharjun kupeessa 24.–26.5.2024. Seminaari koostui kahdesta osasta. Ensimmäinen osa oli koulutusosio, jonka aiheena oli yt-neuvottelut. Toinen osa käsitteli liittomme edunvalvontatavoitteiden määrittelyä. Seminaariin osallistui hallituksen jäseniä, liiton toimihenkilöitä ja jäsenyhdistysten lähettämiä aktiivijäseniä. Seminaarin yhteydessä pidettiin myös hallituksen kokous.

Edunvalvontaseminaarissa **KTK:n edunvalvontajohtaja Jari Järvi** kävi seikkaperäisesti läpi, mitä kaikkea tulee huomioida yt-neuvotteluissa. Koulutukselle asetettuna tavoitteena oli saada aikaan paikallisesti sovellettavaksi ns. rautalankamalli ja tsekkauksista yt-neuvotteluja varten. Näiden tarkoituksena on toimia apuvälineinä, joiden avulla varmistetaan, että kaikki asiat menevät yt-neuvotteluissa oikein. Saimme ohjenuoraksi PowerPoint-esityksen.

KTK:n edunvalvontajohtaja Jari Järvi. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Yhteistoiminnassa käsiteltävät asiat

- Henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavat muutokset
- Työn organisoinnissa
- Kunnan palvelurakenteessa
- Kuntajaossa
- Kuntien välisessä yhteistyössä
- Palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteet, jos voi olla olennaisia henkilöstövaikutuksia
- Ulkopuolisen työvoiman käyttö
- Liikkeen luovutus
- Henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojen vaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia
- Taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantava osa-aikaistaminen, lomauttaminen tai irtisanominen
- Talousarvioehdotus jos siinä edellytetään toimenpiteitä, joiden toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaisi useita irtisanomisia, osa-aikaistamisia, lomautuksia tai heikennyksiä palvelussuhteiden ehtoissa
- Käsiteltävä ennen kuin hallitus tekee valtuustolle lopullisen ehdotuksen
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Laadittava vuosittain
- Määräaikaisten määrä sekä arvio kehityksestä
- Periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä
- Yleiset periaatteet, joilla pyritään ylläpitämään työkyvyttömyysuhan alaisten ja ikääntyneiden työkykyä sekä työttömyysuhan alaisten työmarkkinakelpoisuutta
- Arvio henkilöstön ammatillisesta osaamisesta sekä osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista sekä tähän arvioon perustuva vuosittainen suunnitelma henkilöstöryhmittäin

Jari Järvi selvensi luennessaan yhteistoimintaa kunnissa ja hyvinvointialueilla. Hän antoi mm. vastauksia kysymyksiin: Mikä ihmeen yhteistoiminta? Kuka hyötyy yhteistoiminnasta? Kuka edustaa jukolaisia yhteistoiminnassa? Äänestetäänkö yhteistoiminnasta? Voiko yhteistoiminnan laiminlyönnistä valittaa?

Yhteistoiminnan tavoitteena on antaa henkilöstölle mahdollisuus osallistua työnantajan toiminnan kehittämiseen yhteisymmärryksessä työnantajan kanssa, vaikuttaa omaa työtään ja työyhteisöään koskevien päätösten valmisteluun sekä edistää toiminnan tuloksellisuutta.

Yhteistoiminnassa on neuvoteltava valmisteilla olevan toimenpiteen perusteista, vaikutuksista ja vaihtoehdoista. Yhteistoiminta ei kuitenkaan rajoita työnantajan päätösvaltaa. Yhteistoiminnan laiminlyönti vaikuta itse päätöksen laillisuuteen.

Yhteistoiminta käytännössä

Onnistunut yhteistoiminta edellyttää muun muassa avointa vuorovaikutusta ja luottamuksellista ilmapiiriä.

Välittömän yhteistoiminnan osapuolten luottamusta edistetään parhaiten jatkuvalla yhteistoiminnalla esihenkilöiden ja alaisten päivittäisessä yhteistyössä. Yhteistoiminta on aktiivista vuorovaikutusta myös itse työn yhteydessä ja työpaikkakokousten

yt-asioita käsiteltäessä. Yhteistoiminta toimii myös johtamisen välineenä.

Välittömässä yhteistoiminnassa käsitellään ensisijaisesti yksittäistä työntekijää koskeva asia työntekijän ja esimiehen välillä. Työntekijällä on oikeus pyytää käsittelyyn tuekseen luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu tai muu henkilöstön edustaja.

Edustuksellisessa yhteistoiminnassa käsitellään henkilöstöä laajasti ja yleisesti koskevat yt-asiat. Yhteistoimintaelimessä ovat työnantajan edustajat ja ammattijärjestöjen nimeämät henkilöstön edustajat, yleensä luottamusmiehet. Jos asia käsitellään edustuksellisesti, sitä ei tarvitse käsitellä välittömässä yhteistoiminnassa uudelleen.

Vaikka laissa ei mainintaa paikallisista

sopimuksista, on hyvä neuvotella paikallinen yt-sopimus, jossa huomioidaan paikalliset olosuhteet. Yt-sopimuksessa sovitaan tarkemmin yhteistoimintaelimen asettamisesta ja muusta organisaatiosta sekä käsiteltävistä asioista. Sopimuksessa myös sovitaan sopimuksen rikkomusta koskevan asian käsitte-lystä ja rikkomisen seuraamuksista.

Mitä, jos työnantaja ei aloita yt-neuvotteluja?

Henkilöstöedustaja voi pyytää 4 §:n mukaisessa asiassa yt-neuvotteluja. Työnantajan on annettava kirjallinen selvitys, jos katsoo, ettei yt-neuvotteluja tarvita.

Yt-kirjoituksen on nostettu esiin yksittäisiä asioita Jari Järven koulutusosion PowerPointista.

Työryhmien edunvalvontatavoitteiden esittely. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Seminaarin toisena aiheena olivat **liittomme edunvalvontatavoitteet** seuraavalle sopimuskierrokselle. Alustuksena KTK:n edunvalvontajohtaja Jari Järvi avasi prosessia, miten liittojen esittämistä edunvalvontatavoitteista jalostuvat JUKOn tavoitteet. Hän myös kertoi, millaisia asioita tulee neuvotteluissa nousemaan esille esim. hallitusohjelman toteutuessa. Näillä tulee olemaan myös taloudellisia vaikutuksia neuvoteltaessa uusista työehtosopimuksista. Esimerkkinä mainittiin esitys ensimmäisen sairauslomapäivän palkattomuudesta.

Jari Järven alustuksen jälkeen jakaannuttiin kolmeen työryhmään. Liiton puheenjohtaja Timo Mattila antoi ryhmille ajatuksia herättäviä kysymyksiä, jotta ryhmien työskentely pääsisi ripeästi vauhtiin. Pohdittavana olivat niin tekstiesityksiä työehtosopimukseen kuin palkankorotustavoitteet ja niiden kohdentaminen, kannanotto sopimuskauden pituuteen ja sopimuksen päättymisen ajankohta.

Työryhmien työskentely oli eloisaa ja rönsyili höystettynä kokemuspohjaisilla esimerkeillä. Jokainen työryhmä sai työskentelynsä valmiiksi toimeksiannon mukaisesti.

Innostuneita visailijoita. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Päivän loppuksi ryhmätöiden tulokset käsiteltiin yhdessä. Ryhmät olivat todella monissa kysymyksissä samaa mieltä, ja missään esille otetuissa asioissa ei esiintynyt suurta erimielisyyttä.

Sunnuntain hallituksen kokouksessa päätettiin, että työvaliokunta jalostaa ryhmätöiden tulokset liiton edunvalvontatavoite-esitykseksi. Esitys käsitellään elokuun hallituksen kokouksessa. Tämän jälkeen se viedään KTK:lle liittomme esityksenä.

Vielä ennen päivällistä kokoontuimme ravintolatilaa visailemaan muutaman tietokilpailun merkeissä. Seminaariväen eesti oli

hyvin hallussa, mutta uusien liikennemerkkien tunteminen hieman huolestutti. Itseäni oikeastaan kauhistutti, kun silmiäni eteen tuli merkkejä, joita en ollut eläessäni nähnyt. En olisi yhtään tiennyt, ovatko ne informatiivisia vai odotettaisiinko minulta liikenteessä jotakin toimia.

Ennen päivällisen alkua laajennetussa edustajakokouksessa kunniajäsenyyden saanut Eila Palojärvi sai vihdoin kunniakirjansa ja liiton onnittelut kukkien kera. Huomionosoituksen jälkeen keskityimme maittavaan päivälliseen.

Seminaariväki seuraa Eilan kukitusta. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Mihin koulutuksiin luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut voivat hakeutua?

Teksti ja kuvat KTK:N KOULUTUS- JA KENTTÄPÄÄLLIKÖ SAMPO KILPELÄINEN

Peruseriaate koulutuksiin on se, että JUKO kouluttaa pääluottamusmiehet ja varapääluottamusmiehet, luottamusmiesten koulutuksesta vastaavat jäsenliitot. Eli jos olet pääluottamusmies tai varapääluottamusmies, niin sinun tietosi pitää olla ilmoitettuna JUKO:lle. Sieltä saat käyttöoikeuden JUKO:aan, jonka kautta pääset ilmoittautumaan koulutuksiin. Jos et ole varma, ovatko tietosi JUKO:ssa ajan tasalla voit olla yhteydessä Riku Holmiin. Rikun sähköpostiosoite on riku.holm@juko.fi.

KTK Tekniikan Asiantuntijat ry:n luottamusmieskoulutuksiin voivat osallistua pääluottamusmiehet, luottamusmiehet ja heidän varansa. Lisäksi KTK:n paikallisyhdistysten puheenjohtajat ovat oikeutettuja osallistumaan KTK:n järjestämiin koulutuksiin. Ilmoittautuminen koulutuksiin tapahtuu KTK:n Tekniikan asiantuntijoiden jäsen sivujen kautta. Me järjestämme koulutuksia noin kaksi kertaa vuodessa. Koulutukset ovat sopimuskoulutuksia, joissa perehdyimme TS-sopimukseen, HYVTES-sopimukseen ja KVTES sopimukseen. Mukana on yleensä myös AVAINTA- ja Energia-alan sopimuksia tarpeen mukaan. Jos sinulla on koulutuksiin liittyviä kysymyksiä, niin voit aina olla yhteydessä allekirjoittaneeseen. Sähköpostiosoitteeni on sampo.kilpelainen@ktk-ry.fi.

Kaikki edellä olevat koulutukset ovat sopimuskoulutuksia, ja niihin osallistuminen on työaika, josta työnantaja maksaa normaalin palkan.

Tulevaisuudessa on suunniteltu, että myös JUKO alkaisi mahdollisesti kouluttaa luottamusmiesten peruskursseja ja näihin on myös meillä varauduttu. Varautuminen meidän kohdallamme tarkoittaa sitä, että varaamme osan luottamusmieskoulutuspäivistä JUKO:n käyttöön. Tämä on jo osittain toteutunut sillä tavalla, että osa jäsenliitoista järjestää jo yhteisiä peruskursseja. Mikäli olette hakeutumassa tällaiselle peruskurssille ja siellä on tilaa, niin ennen hakeutumista teillä tulee olla meidän suostumuksemme kursseille

osallistumisesta. Tämä tarkoittaa sitä, että teidän tulee olla yhteydessä allekirjoittaneeseen.

Työsuojeluvaltuutetut voivat hakeutua useisiin koulutuksiin, jotka auttavat heitä hoitamaan tehtäviään tehokkaasti. Työnantaja kustantaa työsuojelukoulutukset, joten työnantajaan pitää olla yhteydessä hakeutuessanne työsuojelukoulutuksiin. Tässä muutamia esimerkkejä koulutustarjonnasta:

1. Työturvallisuuskeskuksen koulutukset: Työturvallisuuskeskus tarjoaa peruskursseja ja jatkokoulutuksia työsuojeluvaltuutetuille. Näihin kuuluvat esimerkiksi työsuojelun peruskurssi ja erilaiset erikoiskurssit.
2. Aktiivi-Instituutin kurssit: Aktiivi-Instituutti järjestää myös työsuojeluvaltuutetuille suunnattuja koulutuksia, kuten työsuojelun peruskurssin.
3. Ammattiliittojen koulutukset: Monet ammattiliitot tarjoavat omia koulutusohjelmiaan työsuojeluvaltuutetuille. Näihin koulutuksiin kuuluu usein peruskursseja ja jatkokoulutuksia, jotka käsittelevät työsuojelua koskevia säännöksiä ja ohjeita.
4. Työnantajan järjestämät koulutukset: Työnantajan velvollisuus on mahdollistaa ja kustantaa työsuojeluvaltuutetun kouluttaminen tehtäväänsä. Tämä voi sisältää sekä sisäisiä että ulkoisia koulutuksia.
5. TJS järjestää erilaisia työsuojeluun liittyviä koulutuksia ja koulutuskokonaisuuksia.

KTK Tekniikan Asiantuntijat ei järjestä työsuojelukoulutusta, mutta on mukana suunnittelemassa esimerkiksi TJS:n kanssa työsuojelukoulutusta. KTK:lla on niin vähän työsuojeluvaltuutettuja, ettei kursseille löydy koskaan riittävästi osallistujia. JUKO:n jäsenliitot järjestävät omia työsuojelukoulutuksia. Nämä koulutukset ovat yleensä täynnä, eikä niihin silloin oteta muita kuin oman liiton jäseniä, mutta tätäkin voi aina tiedustella.

Jyväskylä-tarina osa 1: Jyväskylän kaupungin yhteistoimintamenettely 2023

Teksti ja taustakuvat JUKON PÄÄLUOTTAMUSMIES TIMO MATTILA, JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI

Neron portaat. Kuva Timo Mattila.

Jyväskylän kaupungin talous sukeltaa

Jyväskylän kaupungin taloudesta huolestuttiin keväällä 2023, kun havaittiin, ettei kaupungin tuloilla pystytä kattamaan Jyväskylän kaupungin kaikkia menoja. Kaupungin taloutta tuli tasapainottaa vuosien 2024–2026 aikana pysyvästi noin 40 miljoonalla eurolla. Suurimpana syynä sopeutukseen olivat viime vuosina merkittävästi kasvaneet sote-menot, jotka leikkaavat pysyvästi kaupungin valtionosuuksia hyvinvointi- ja elinvoimaisuus sekä kyky tuottaa laadukkaita palveluita Jyväskylän kasvavalle väestölle myös tulevaisuudessa.

Tasapainottamistyön tueksi kaupunki teetti alkuvuonna 2023 ulkopuolisen selvityksen siitä, mistä palveluista, toiminnoista tai tiloista sen olisi mahdollista luopua osittain tai kokonaan. Selvityksessä tutkittiin myös, mistä kaupunki voisi saada lisää tuloja palveluidensa järjestämiseksi. Tämä selvitys oli pohjana talouden tasapainottamiselle. Osa selvityksestä otettiin käyttöön tasapainottamisessa, mutta osaa ei katsottu tarpeelliseksi ottaa mukaan tasapainottamistoimenpiteeksi. Kuntalaisilta ja henkilöstöltä kysyttiin säästöistä kyselyillä.

Asukaskysely oli avoinna keväällä 2023. Asukaskyselyn tuloksia hyödynnettiin tasapainottamistoimenpiteissä.

Jyväskylän kaupungin yhteistoimintamenettely 2023

Jyväskylän kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 21.8.2023 valtuuttaa kaupunginjohtajan antamaan neuvotteluesityksen ja käynnistämään yhteistoimintamenettelyn. Neuvottelukutsu annettiin 24.8.2023. Työnantaja arvioi, että talousarvion 2024 valmistelun yhteydessä olisi tarpeen käynnistää yhteistoimintamenettely ja antaa henkilöstöä edustaville tahoille neuvotteluesitys neuvottelujen aloittamiseksi. Arvio perustui siihen, että kaupunginhallituksessa 5.6.2023 päätetty talousarviokehys vuodelle 2024 valmisteltiin erittäin haastavassa taloudellisessa näkyvässä. Kaupungin talouden tuloissa ja menoissa oli merkittävä epätasapaino. Vuodesta 2024 alkaen ennustettiin neuvottelujen käynnistyessä käytettävissä olevien tietojen perusteella noin 40–45 miljoonan euron vuosittaista alijäämää ja siten samansuuruista sopeutustarvetta.

Neuvotteluiden osapuolet
Työnantajan edustajina neuvotteluissa olivat: kaupunginjohtaja, toimialajohtajat,

kansliapäällikkö, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja, henkilöstöpäällikkö/työsuojelupäällikkö, lakiasiainjohtaja ja viestintäpäällikkö.

Henkilöstöjärjestöjen edustajina olivat pääluottamusmiehet: JAU/JHL kuukausipalkkaiset, JAU/JHL tuntipalkkaiset, JAU/Jyty, JUKO/OAJ, JUKO, Sote/Tehy ja Sote/Super.

Muita osallistujia olivat: työterveys- ja huollon edustaja ja työsuojeluvaltuutetut sekä seuraavat henkilöstöjärjestöjen edustajat: Teme ry, Suomen näyttelijäliitto ry ja Suomen muusikkojen liitto ry. YT-neuvotteluihin kutsuttiin tarvittaessa muita asian- tuntijoita.

Toimenpiteet yhteistoimintamenettelyssä

Mahdolliset toimenpiteet koskivat enintään 490 henkilöä. Toimenpiteillä tarkoitettiin mahdollisia osa-aikaistamisia, tehtävämuu- toksia (niin sanotut irtisanomisperusteiset ehtomuutokset) tai irtisanomisia. Lomautukset eivät olleet YT-neuvotteluiden keino- alikoimassa. Käynnistettyjen yhteistoimintaneuvotteluiden piirissä oli kaupungin koko henkilöstö eri toimialoilta ja liikelaitoksista. Neuvotteluissa käytiin läpi kaikki harkinnassa olevat toimenpiteet, joissa voitiin harkita taloudellisista ja tuotannollisista

syistä henkilöstön osa-aikaistamista, irtisanomisia tai muita merkittäviä muutoksia palvelussuhteiden ehdoissa.

Muutoksia voi aiheuttaa esimerkiksi nykyisten palveluiden uudelleen organisointi, supistaminen tai lakkauttaminen. Myös mahdolliset palveluiden ulkoistamiset olivat mukana neuvotteluissa. Lisäksi neuvotteluissa käytiin läpi sellaisia asioita, jotka toteutuessaan aiheuttaisivat merkittäviä muutoksia nykyisen henkilöstön työnjatkoon ja tehtävänkuviin.

Jyväskylän kaupungin yhteistoimintaneuvottelut alkoivat 30.8.2023 ja jatkuivat lokakuun loppuun. Jyväskylän kaupungin yhteistyötoimikunnassa käytiin nämä

yhteistoimintaneuvottelut. Näitä neuvotteluja käytiin noin kerran viikossa ja niitä pidettiin yhteensä 9 neuvottelukertaa. Yhteistoimintalain mukaan neuvotteluiden vähimmäisaika on 6 viikkoa.

Neuvotteluiden lopputulos oli maksimissaan 143 irtisanomista, 168 irtisanomisperusteista ehtomuutosta ja 11 osa-aikaistamista. Yhteistoimintaneuvottelut oli sidottu kaupungin talouden tasapainottamiseen. YT-neuvotteluiden loppusuoralla Jyväskylän kaupunginjohtaja esitti veroprosentin korotusta: veroprosentti oli aikaisemmin 7,36 % vuonna 2023 ja verokorotus oli 0,64 % vuodelle 2024 ja kokonaisvero korotettuna on 8,0 %. Tämä vaikutti kaupunginjohtajan

budjettiesitykseen siten, että irtisanottavien määrä tulisi alenemaan. Jyväskylän kaupungin valtuusto hyväksyi talousarvioehdotuksen, joten samalla hyväksyttiin veroprosentin korotus.

Jyväskylän kaupungin menokuria tiukennettiin jo kesästä 2023 alkaen: uusia henkilöitä rekrytoitiin vain pakollisiin tehtäviin, ostopalveluja ja materiaaleja jätettiin hankkimatta sekä koulutuksiin ei voinut osallistua.

Neuvotteluiden lopputulos oli maksimissaan 143 irtisanomista, 168 irtisanomisperusteista ehtomuutosta ja 11 osa-aikaistamista.

Alkuperäinen YT-neuvottelujen arvioitu lopputulos				
Toimiala/liikelaitos	Irtisanominen	Irtisanomisperusteinen ehtomuutos	Osa-aikaistaminen	Yhteensä
Konsernihallinto	2	12	0	
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	2	5	0	
Sivistyspalvelut	126	118	9	
Kaupunkirakennepalvelut	3	8	2	
Kylän Kattaus	10	25	0	
Tilapalvelu	0	0	0	
Yhteensä	143	168	11	322
Kaupunginjohtajan budjettiesitys				
Toimiala/liikelaitos	Irtisanominen	Irtisanomisperusteinen ehtomuutos	Osa-aikaistaminen	Yhteensä
Konsernihallinto	2	12	0	14
Elinkeino- ja työllisyyspalvelut	2	5	0	7
Sivistyspalvelut	88	118	9	215
Kaupunkirakennepalvelut	3	8	2	13
Kylän Kattaus	10	25	0	35
Tilapalvelu	0	0	0	0
Yhteensä	105	168	11	284

Jyväskylän kaupungintalo. Kuva Timo Mattila.

Jyväskylä-tarina osa 2: Jyväskylän kaupungin työllistymistä edistävä toimintasuunnitelma

Teksti ja taustakuvat JUKON PÄÄLUOTTAMUSMIES TIMO MATTILA, JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI

Jyväskylän kaupunginkirkko. Kuva Timo Mattila

Taustaa - talousarviovalmistelun ja yhteistoimintamenettelyn lähtötilanne

Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 21.8.2023 yhteistoimintamenettelyjen aloittamisesta ja neuvotteluesityksen antamisesta. Neuvottelukutsu annettiin 24.8.2023. Työnantaja arvioi, että talousarvion 2024 valmistelun yhteydessä on tarpeen käynnistää yhteistoimintamenettely ja antoi henkilöstöä edustaville tahoille neuvotteluesitys neuvottelujen aloittamiseksi. Työnantaja joutui myös harkitsemaan taloudellisista ja/tai tuotannollisista syistä osa-aikaistamisia, irtisanomisia tai muita merkittäviä muutoksia tai heikennyksiä palvelussuhteiden ehtoissa. Osana talousarviovalmistelua kaupungin täyttölupamenettelyä on tiukennettu jo kevästä 2023 alkaen. Kokonaistilanne voi johtaa myös

olennaista vähäisempiin muutoksiin työ- ja virkatehtävissä tai muissa työehdoissa.

Kokonaisuutena mahdolliset osa-aikaistamiset, irtisanomiset tai muut merkittävät muutokset palvelussuhteen ehtoissa voivat kohdistua koko kaupungin henkilöstöön. Mahdollisten toimenpiteiden kohdentumista, niiden perusteita, vaikutuksia ja vaihtoehtoja käytiin läpi ja tarkennettiin talousarviovalmistelun ja yhteistoimintaneuvottelujen edetessä. Yhteistoimintamenettelyssä käsiteltiin tiedossa olevia harkittavia toimenpiteitä koskien talousarviovalmistelua 2024, eikä näitä tuoda enää uudelleen yhteistoimintamenettelyyn. Toimeenpano voi ulottua vuoteen 2025.

Yhteistoimintalaki 9 §:n mukaan työnantajan tehtyä neuvotteluesityksen, tarkoituksenaan irtisanoa vähintään kymmenen työntekijää taloudellisiin tai tuotannollisiin

perustein, on työnantajan yhteistoimintamenettelyssä annettava henkilöstön edustajille esitys työllistymistä edistäväksi suunnitelmaksi. Toimintasuunnitelmaa valmistellessaan työnantajan on viipymättä selvitettävä yhdessä työ- ja elinkeinoveranomaisten kanssa työllistymistä tukevat julkiset työvoimapalvelut. Toimintasuunnitelmasta, jota laadittaessa on otettava huomioon, mitä työvoiman vähentämisestä on säädetty tai työ- taikka virkaehtosopimuksin sovittu, tulee käydä ilmi yhteistoimintaneuvottelujen suunniteltu aikataulu, neuvotteluissa noudatettavat menettelytavat ja suunnitellut, irtisanomisaikana noudatettavat toimintaperiaatteet julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettuja palveluja käytettäessä sekä työnhaun ja koulutuksen edistämisessä.

Menettelytavat

Yhteistoimintaneuvotteluissa noudatettiin yhteistoimintalain edellyttämiä menettelytapoja. Yhteistoimintaneuvotteluissa käsiteltiin asiakokonaisuuden perusteita, vaihtokutsuja ja vaihtoehtoja. Neuvotteluissa käsiteltiin henkilöstövähennysten ja mahdollisten irtisanomisten ja muiden toimenpiteiden kohdentumista sekä vaihtoehtoja työvoiman vähentämisen kohteena olevan henkilöstöpiiriin rajoittamiseksi ja toimenpiteitä, joilla vähennettiin henkilöstölle aiheutuvia seurauksia. Viestintään kiinnitettiin huomiota yhteistoimintamenettelyn ja muutosprosessin aikana. Viestinnässä huomioitiin kaupungin henkilöstön ja luottamushenkilöiden lisäksi myös kaupungin rooli julkisena organisaationa ja tiedottaminen myös kuntalaisten näkökulmasta. Tämä toimintasuunnitelma sisälsi ne toimintatavat ja toimenpiteet, joita Jyväskylän kaupunki toteutti ja toteuttaa työntekijöidensä ja viranhaltijoidensa työllistymisen tukemiseksi harkitessaan tai myöhemmin mahdollisesti joutuessaan tilanteeseen, jossa se joutuisi toteuttamaan tuotannollisin ja/tai taloudellisin syin irtisanomisia. Toimintasuunnitelman sisällön perusta oli asiaa koskevassa lainsäädännössä. Työnantaja on ilmoittanut yhteistoimintaneuvotteluiden alkamisesta Keski-Suomen TE-toimistolle 24.8.2023 lähettämällä neuvottelukutsun tiedoksi.

Neuvotteluissa puheenjohtajana toimi kaupunginjohtaja ja varapuheenjohtajana henkilöstöjohtaja sekä sihteerinä toimi eri työnantajan edustajat. Pöytäkirjat

tarkastettiin neuvotteluissa sovitulla menettelytavalla. Kokoukseen kutsuttiin myös tarvittaessa muita asiantuntijoita asioiden esittelemiseen, esimerkiksi palvelujohtajia ja TE-toimiston muutosturva-asiantuntijia. Molemmilla osapuolilla on ollut oikeus osoittaa neuvotteluihin varahenkilönsä esimerkiksi vuosiloma- tai sairastumistilanteessa tai esittää varahenkilön osallistuminen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Työllistymistä edistävät toimenpiteet mahdollisessa irtisanomistilanteessa

1. Sijoittuminen Jyväskylän kaupungilla muihin tehtäviin

Työnantaja kartoitti yhteistoimintaneuvotteluiden kuluessa ja mahdollisen irtisanomisprosessin aikana työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 4 §:n sekä lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta (304/2003) 8 luvun 37§:n mukaisesti mahdollisuudet työllistyä Jyväskylän kaupungin palvelukseen henkilöstösuunnitelman mukaisiin tehtäviin. Yhteistoimintamenettelyn aikana kartoittaminen tarkoitti lähinnä sitä, että vapautuvien tehtävien täyttöä ajallisesti sekä vakinaisena tai määräaikaisena arvioitiin vallitsevan tilanteen näkökulmasta. Prosessia hallinnoitiin pääosin täyttölupamenettelyssä. Soveltuvia tehtäviä saattoi tulla täytettäväksi erityisesti poistuman kautta.

Työnantaja kartoitti mahdollisissa irtisanomistilanteissa mahdollisuudet järjestää työntekijöille ja viranhaltijoille sellaista

henkilöstösuunnitelman mukaisten tehtävien edellyttämää koulutusta, jota voitiin pitää tarkoituksenmukaisena ja kohtuullisena.

Taloudellista ja tuotannollista syistä tapahtuviin irtisanomisiin liittyy takaisinotovelvollisuus. Jos työnantaja on irtisanonut toistaiseksi otetun viranhaltijan KVhL 37 §:n mukaisilla perusteilla ja työnantaja tarvitsee yhdeksän kuukauden kuluessa irtisanomisajan päättymisestä viranhaltijaa tehtäviltään samankaltaiseen toistaiseksi voimassa olevaan tai yli kuusi kuukautta kestäväan virkasuhteeseen, työnantajan on tiedusteltava paikalliselta työvoimaviranomaiselta, onko irtisanottuja viranhaltijoita etsimässä tämän viranomaisen välityksellä työtä, ja myönteisessä tapauksessa tarjottava työtä ensisijaisesti irtisanotuille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle viranhaltijoille (KVhL 8 luku 46 §).

Työnantajan on tarjottava työtä TSL 7 luvun 3 tai 7 §:ssä säädetyillä perusteilla irtisanomalleen, työ- ja elin-keinotoimistosta edelleen työtä hakevalle entiselle työntekijälleen, jos työnantaja tarvitsee työntekijöitä neljän kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita irtisanottu työntekijä oli tehnyt. Jos työsuhde on jatkunut keskeytyksettä sen päättymiseen mennessä vähintään 12 vuotta, takaisinottoaika on kuitenkin kuusi kuukautta. (TSL 6 luku 6 §).

2. Muutosturva ja toimintaperiaatteet julkista työvoimapalvelua käytettäessä

Työnantajan yleisenä toimintaperiaatteena oli tukea työntekijöitään (ml. viranhaltijat) mahdollisissa irtisanomistilanteissa. Muutosturva oli palvelu, joka antoi työntekijälle tukea työnhakuun ja uudelleen työllistymiseen mahdollisimman nopeasti irtisanomisen jälkeen. Irtisanomistilanteessa TE-toimiston tai kuntakokeilun asiantuntija teki yhteistyötä työnantajan ja henkilöstön edustajien kanssa sekä järjesti muun muassa infotilaisuuksia TE-palveluiden asiakkuudesta ja palveluista.

Laajennettu muutosturva oli tarkoitettu 55 vuotta täyttäneille työntekijöille. Palvelun tarkoituksena oli edistää näiden työntekijöiden nopeaa työllistymistä sekä parantaa heidän työmarkkina-asemaansa.

TE-toimiston asiantuntija teki työnhaajan kanssa henkilökohtaisen työllistymissuunnitelman, jonka tavoitteena on nopea työllistyminen.

Kuokkalan vesitorni. Kuva Timo Mattila

Julkisia työvoimapalveluita ovat:

- Työnvälitys
- Oma asiointi – verkkopalvelut <https://tyomarkkinatori.fi/>
- Urasuunnittelu ja ammatinvalinnan ohjaus
- Työllistymistä edistävät palvelut, esim. työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu
- Työkykypalvelut
- Tuettu työ esim. starttiraha, oppisopimus
- Aloittavan yrittäjän palvelut
- Kansainväliset työvoimapalvelut
- Valtakunnalliset neuvontapalvelut; Henkilöasiakkaan yleinen neuvontapalvelu, koulutusneuvonta, työttömyysturvaneuvonta ja uraohjaus
- Työnhakuun liittyvät matka- ja yöpymiskustannukset
- Työttömyysturvan vireille laitto
- Työvoimaviranomaisen asiakaspäätteet ja verkkoneuvojat

3. Työnantajan tarjoama muutostuki

Valmistelun edetessä ja tarkentuessa henkilöstölle järjestettiin kohdennettuja infotilaisuuksia. Mukana tilaisuuksissa olivat esihenkilöiden sekä mahdollisesti alueen palvelujohtajan ja palvelupäällikön lisäksi kutsuttuina päluottamusmiehet, työsuojeluvaltuutettu sekä henkilöstöpalveluiden edustajat. Tarvittaessa mukana oli myös toimialajohtaja.

Henkilöstön osaamisesta tietoa löytyi osittain henkilötietojärjestelmästä (SAP koulutuksenhallinta). Harkittaessa mahdollisia toimenpiteitä tai niiden toteutuessa työnantaja selvitti tarkemmin mm. henkilöstön osaamista sekä tarjosi mahdollisia muita tehtäviä. Tällöin henkilöstöä pyydettiin tarvittaessa erilaisin kyselyin ja selvityksin tarkentamaan osaamistaan ja halukkuuttaan siirtyä uusiin tehtäviin. Lisäksi työnantaja tarjosi kohdennetusti uutta tehtävää, jos henkilöstösuunnitelmaan perustuen työnantajalla oli sellainen ja jos joko se vastasi aiempaa työsuostimusta tai jos se vastasi henkilön koulutusta, ammattitaitoa tai kokemusta.

4. Työllistymisvapaa

Kaikilla työntekijöillä, jotka olivat toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa ja jotka jouduttaisiin irtisanomaan tuotannollisilla ja/tai taloudellisilla perusteilla, on irtisanomaisaanaan oikeus palkalliseen työllistymisvapaaseen (TSL 7 luku 12§). Työllistymisvapaata voi käyttää listan mukaisiin asioihin.

Asiointi työvoimaviranomaisen kanssa:

- Työllistymissuunnitelman laadinta
- Ammatinvalintaohjaus
- Henkilökohtainen työnhaku
- Työhaastattelu
- Osallistuminen työvoimaviranomaisen järjestämiin palvelukokonaisuuksiin
- Uravalmennus
- Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus
- Omaehtoinen opiskelu
- Uudelleensijoittumisvalmennus
- Työnantajan järjestämään valmennukseen/koulutukseen

Työllistämisvapaan pituudet		
Työllistymisvapaan pituus maksimi	Irtisanomisaika	Palvelusuhteen kesto
5 työpäivää	enintään 1 kk	alle 4 vuotta
10 työpäivää (yli 55 v. 15 työpäivää)	1–4 kk	4–12 vuotta
20 työpäivää (yli 55 v. 25 työpäivää)	yli 4 kk	yli 12 vuotta

5. Irtisanotun viranhaltijan ja työntekijän työllistymistä edistävä valmennus tai koulutus

Työnantaja oli velvollinen tarjoamaan KVhL:n 37 §:n perusteella irtisanomalleen, ennen virkasuhteen päättymistä yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta työnantajan palveluksessa olleelle viranhaltijalle tilaisuuden osallistua työnantajan kustantamaan työllistymistä edistävään valmennukseen tai koulutukseen. Sama velvollisuus koski työsuostimussuhteen 7 luvun 3 §:n perusteella irtisanottuja työsuostimussuhteisia, joiden palvelussuhde oli kestänyt ennen työsuhteen päättymistä yhdenjaksoisesti vähintään viisi vuotta. Näiden säädösten mukaisesti toimitettiin myös Jyväskylän kaupungissa mahdollisissa irtisanomistilanteissa.

Työnantajan työllistymistä edistävä valmennus/koulutuksen tavoitteena oli olla TE-toimiston tarjontaa täydentävää ja yksilöllisempää. Koulutuksen tai valmennuksen sisältö:

- CV tekeminen ja päivittäminen
- Uravalmennus: konkreetia ja uusien mahdollisuuksien tunnistamista omien tavoitteiden, osaamisen ja hiotun CV:n pohjalta
- Henkinen tuki: tuki ammatillisen itsetunnon vahvistamiseen ja valmistautuminen uusiin työelämän haasteisiin
- Mahdollinen muun sisältöinen työnhakuvalmennus tai työkykyä tai työmarkkinakelpoisuutta parantava valmennus tai koulutus.
- Erilaisten lupien tai muiden vastaavien, esimerkiksi pätevyysien päivittäminen, esimerkiksi hygieniapassi.
- Työntekijän tai viranhaltijan ammattitaidon ja osaamisen päivittämistä tai uudistamista tukeva koulutus tai valmennus tai tähän rinnastettava kokonaisuus.

6. Työterveyshuollon palvelut

Työterveyshuolto oli tarvittaessa tukena yksilökohtaisissa työkyvyn ylläpitämiseen liittyvissä tarpeissa. Työterveyshuolto ohjasi myös tarvittaessa muihin terveydenhuollon palveluihin.

Tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä irtisanotulla työntekijällä/viranhaltijalla, jonka työsuhde/virkasuhde oli kestänyt työsuhteen / virkasuhteen päättymiseen mennessä viisi vuotta, oli oikeus työterveyshuollon palveluihin kuusi kuukautta työntekovelvollisuuden päättymisestä. Oikeus laskettiin siis työntekovelvollisuuden, ei palvelussuhteen päättymisestä. Työterveyshuollon sisältö ja laajuus vastasivat työnantajan työterveyshuoltosopimusta. Tämän jälkeen työterveyshuollon palvelut päättyvät ja terveydenhuollon palvelut tarjotaan oman alueen terveyskeskuksesta.

Tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä irtisanotulla työntekijällä/viranhaltijalla oli velvollisuus ilmoittaa Jyväskylän kaupungille, kun hän sai uuden työpaikan ja siirtyi toisen työnantajan järjestämän työterveyshuollon piiriin.

7. Irtisanomisajat työnantajan irtisanoessa

Irtisanomisajat työnantajan irtisanoessa	
Palvelussuhteen kesto	Irtisanomisaika
alle 1 vuotta	14 päivää
1–4 vuotta	1 kuukausi
4–8 vuotta	2 kuukautta
8–12 vuotta	4 kuukautta
yli 12 vuotta	6 kuukautta

Irtisanomisajat ovat vähimmäisaikoja työnantajan irtisanoessa. Työnantajan tulee huomioida työntekijöiden / viranhaltijoiden lomat irtisanomistilanteessa. Työntekijöillä tai viranhaltijoilla on työntekovelvollisuus irtisanomisaikana. Palvelussuhteen päättyessä työntekijän/viranhaltijan tulee luovuttaa kaikki kaupungille kuuluvat työvälineet ja aineistot työnantajalle. Luovuttaminen voidaan velvoittaa tapahtumaan jo aiemmin, jos esimerkiksi palvelussuhteen päättyessä henkilö on vuosilomalla.

Jyväskylä-tarina osa 3: Päaluottamusmiehen mietteitä yhteistoimintamenettelystä

Teksti JUKON PÄÄLUOTTAMUSMIES TIMO MATTILA, JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI

Yhteistoimintaneuvottelut ovat pääluottamusmiehelle todella luottamusmiesteh-täviin perehdyttävä korkeakoulu. Yt-neu-vottelujen aikana pitää olla hereillä, missä vaiheessa neuvotteluissa mennään. Jyväskylän kaupungin huono taloudellinen tilanne oli tiedossa jo ennen kesälomaa 2023, mutta varsinainen yt-neuvottelukutsu saatiin lomien jälkeen elokuussa 2023. Tämä oli mielestäni hyvä asia, ettei kesälomalla tarvinnut miettiä tulevaa yt-neuvottelua. Pääluottamusmiehet olimme jo keväällä varautuneet tulevaan yt-neuvotteluun, koska arvioimme sen olevan ainoa vaihtoehto talouden tasapainottamiseen.

Jyväskylän kaupungin työnantajan edustajat toimivat yt-neuvottelussa lainmukaisesti, järjestelmällisesti ja asiallisesti. Työnantaja määritteli heti alkuun aikataulun yt-neuvotteluille, ja he määrittelivät kokousten ajankohdat yt-neuvottelukokouksille. Nämä neuvottelut tuli saada valmiiksi ennen vuoden 2024 budjetin lopulista hyväksymistä, jotta osa neuvottelun piirissä olevista säästöistä saatiin sisällytetyä vuoden 2024 budjettiin. Yt-neuvotteluihin osallistuivat kaikki tarvittavat työnantajan edustajat, kaikkien työntekijäjärjestöjen edustajat, työsuojeluvaltuutetut ja työterveyden edustaja. Kokouksista laadittiin viralliset pöytäkirjat.

Voiko yt-neuvotteluihin varautua?

Yt-neuvotteluihin voi varautua ja on syytäkin. Näissä neuvotteluissa käydään läpi työnantajan organisaatiota ja mietitään työntekijöiden työpaikkoja. Pääluottamusmiehen pitää olla ajanhermoilla ja mukana koko ajan näissä yt-neuvotteluissa.

Jyväskylän kaupungin yt-neuvottelujen työnantajan edustajat olivat valmistelleet materiaalit hyvin seuraavaan neuvottelukertaan. Näiden materiaalien toimitus toteutui usein vasta kokousta edeltävän päivän illalla. Tämä johtui osittain siitä, että nämä neuvottelut koskivat koko kaupungin henkilöstöä, joten käsiteltäviä asioita oli paljon. Materiaali pysyi suurelta osin samana kuin edellisessä kokouksessa, mutta materiaali täydentyi aina seuraavaan neuvottelukertaan mennessä ja neuvotteluissa käytiin pääsääntöisesti materiaalin muuttuneet kohdat läpi. Materiaalin läpikäynti oli jossain tapauksissa pintapuolista, koska saimme tutustua niihin vasta kokouspäivän aamuna. Kokouksissa sovittiin, että näihin uusiin muutoksiin voitiin palata myöhemmissä kokouksissa tai ennen kokouksia kommentoiden niitä.

Yt-neuvottelut saatiin päätökseen loka-kuun lopussa ja neuvottelussa päästiin

lopputulokseen. Työntekijöiden edustajina emme olleet kaikissa asioissa samaa mieltä työnantajan kanssa, mutta ymmärsimme työnantajan edustajien olevan toimissaan pakon edessä, ts. kaupungin talous on saatava kuntoon.

Yt-neuvottelun päätöksen jälkeen tuli pääluottamusmiehiä työllistävä vaihe. Työnantaja aloitti niiden työntekijöiden kuulemiset, jotka olivat irtisanottavien, irtisanomisperusteinen ehtomuutosten tai osa-aikaistamisen piirissä. Työnantaja kutsui kuulemiseen työntekijän esimiehen, henkilöstöpalveluiden henkilön, lakimiehen ja työntekijän. Työntekijällä oli oikeus pyytää jotain henkilöä mukaan kuulemiseen. Yleensä tämä henkilö oli pääluottamusmies.

Itse pääluottamusmiehenä toimiessani osallistuin aina näihin omaa jäsenistöä koskeviin kuulemisiin. Kävin aina ennen kuulemista henkilön kanssa palaverin, jossa kävimme läpi hänen työuransa ja tällä tavoin pääsin käsitykseen kuultavan henkilön tilanteesta. Työnantaja oli tehnyt kattavan materiaalin näihin kuulemisiin, ja kuulemisesta laadittiin pöytäkirja.

Rekrytoinnit jäivät loppuvuoden 2023 osalta minimiin johtuen tiukasta rekrytointikiellosta yt-neuvottelujen aikana. Tämän takia Jyväskylän kaupungilla oli reservissä paljon täyttämättä jääneitä työtehtäviä, ja

tämä oli hyvä asia irtisanottaville henkilöille. Työnantajalla on velvollisuus esittää irtisanottaville vastaavia työtehtäviä koko irtisanomisajan. Yt-neuvottelujen aikana rekrytoitiin vain aivan välttämättömiin tehtäviin, joita ei muuten voinut hoitaa. Tämän vuoksi moni täyttämätön virka- ja työtehtävä jäi silloin täyttämättä.

Ennen kuulemistilaisuutta työnantaja selvitti työntekijän koulutuksen, työkokemuksen ja hänen toiveensa uudelleen työllistämistä varten. Työnantaja esitti kuulemistilaisuudessa uusia mahdollisia työtehtäviä irtisanottavalle työntekijälle ja hänelle annettiin muutama päivä aikaa tehdä päätös, ottaako hän työn vastaan. Jos työntekijä otti vastaan uuden tarjotun tehtävän, niin työnantaja teki työntekijän kanssa uuden työsopimuksen uuden työtehtävän pohjalta. Jos työntekijä ei ottanut vastaan jotain tarjottua työtehtävää, niin hänet irtisanottiin ja uuttaa kuulemistilaisuutta ei enää pidetty. Tässäkin tapauksessa työnantajalla on velvollisuus esittää uusia avautuvia työtehtäviä koko irtisanomisajan.

Monille irtisanottaville henkilöille löytyi jokin työtehtävä, joka jollain tavoin vastasi heidän koulutustansa, työkokemustansa tai toiveitansa tulevasta tyourasta. Tämä tehtävä ei välttämättä täyttänyt kaikkia kriteereitä. Ehdotettu työtehtävä saattoi olla osa-aikainen, joten se jatkui vain osa-aikaisuuden ajan. Tämän jälkeen ei välttämättä löytynyt jatkoa työtehtävälle. Työnantajan esittämä työtehtävä saattoi olla alempi-tasoinen, ts. tehtävään ei vaadittu samoja koulutus- ja/tai kokemusvaatimuksia kuin aikaisemmassa tehtävässä oli. Tämän takia työntekijän palkka laski uuden tehtävän mukaiseksi. Toisaalta työntekijän uusi tehtävä saattoi olla myös korkeampitasoinen,

Timo Mattila. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

joten hänen palkkansa saattoi myös nousta.

Jyväskylän kaupungin yt-neuvottelujen lopputulos oli maksimissaan 143 irtisanomista, 168 irtisanomisperusteista ehtomuutosta ja 11 osa-aikaistamista. Irtisanomisista tuli alkuvaiheessa vain noin 10 henkilön osalta. Irtisanomisperusteisia ehtomuutoksia oli runsaasti, koska yt-neuvottelujen aikana tehtiin tiettyjen toimintojen keskittämisiä mm. viestinnän ja hallinnon osalta. Osa näistä esitetyistä työtehtävistä olivat osa-aikaisia, joten ne saattoivat osa-aikaisuuden päättymisen jälkeen päättää työsuhteen myöhemmin.

Tämän yt-neuvottelun aikana olen havainnut, että pääluottamusmiehiä tarvitaan. Me

toimimme välittäjinä työntekijöiden ja työnantajien välillä. Toimimme työntekijöiden etua ajavina henkilöinä, mutta joudumme suodattamaan asioita. Joudumme kuulemaan sekä työntekijää että työnantajaa. Heillä voi olla hyvinkin erilaiset mielipiteet kuulemisen suhteen. Olemme työntekijän turvana ja tukena sekä kuuntelemme työntekijöiden näkemykset asiaan.

Päluottamusmies tukee työntekijää kuulemistilaisuudessa, vaikka vaikuttamismahdollisuudet ovat hyvin rajalliset. Pääluottamusmiehen on varmistettava, että työnantaja toimii lainmukaisesti näissä kuulemistilaisuuksissa. Työnantajan edustajat voivat joissakin tilanteissa toimia lainvastaisesti tai muuten asiattomasti. Siksi näihin kuulemistilaisuuksiin tulisi aina osallistua joko pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu, koska silloin työnantaja ei voi esittää asiattomasti käsiteltäviä asioita.

Olen saanut pääluottamusmiehenä paljon hyvää palautetta, kun olen osallistunut näihin kuulemisiin. Tämä on osa pääluottamusmiehen tehtävää.

Jyväskylän kaupungin yt-neuvottelut eivät tehneet hyvää Jyväskylän houkuttelevuuteen työnantajana. Samoin kaupungin pito- ja vetovoima on heikentynyt. Jyväskylän kaupungin pitää jatkossa panostaa myös henkilöstön palkkaukseen, henkilöstöetuihin ja myös työterveyshuoltoon. Tällä tavoin kaupungista tulee työntekijöille haluttava työnantaja.

Vaajakosken vanha vesivoimalaitos eli Wanha Woimala. Kuva Timo Mattila

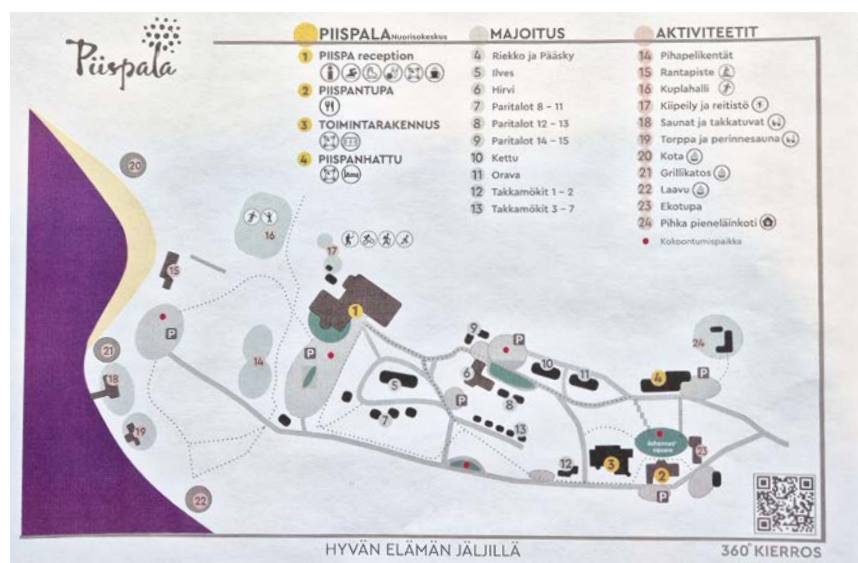
Piispalan nuorisokeskus.

Piispasten jäljillä

Teksti ja kuvat PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Huhtikuun lopulla oli taas aika viettää viikonloppua Länsi-Suomen yhdistysten tapaamisen merkeissä. Jo kevättalvella mietitytti, minkä kohteen järjestävä yhdistys Keski-Suomen KTL ry, meille löytää tällä kertaa. Kahdesti samassa paikassa, kun ei ole tapana tavata.

No, paikasta ei tullutkaan tapaamisen jännittävin osuus, vaan luontoäiti teki todellisen talvitempun. Moni osallistujista oli jo vaihtanut autonsa alle kesärenkaat, mutta tänä viikonloppuna niillä ei tehnyt mitään. Renkaat piti vaihtaa uudelleen. Monen automatka vei silti puolta pidemmän ajan kuin normaalilla kelillä. Tapani Söderberg, Satakunnan yhdistyksen autoporukan pomo, kertoi pesseensä autoaan suolajäästä useampaan otteeseen vielä seuraavalla viikollakin.

Piispalan nuorisokeskuksen aluekartta.

Timo Mattila ja Rainer Girke.

Kaikki kuitenkin pääsivät perille enemmän tai vähemmän ajoissa. Kaikkialla oli lunta, ja lumitöidentekovälineetkin ilmeisesti jo kesäteloilla. Ensin päiviteltiin säätä ja sitten ihmeteltiin paikkaa, jonne olimme saapuneet. Suomen suurin nuorisokeskus Piispala oli vaikuttava ilmestys. Ei niinkään pröystäilevillä rakennuksillaan, vaan monipuolisuudellaan. Erikokoisia majoittumismökkejä ja -rivi-taloja oli mäki täynnä.

Päärakennus PiiSpassa näin jäähallin. Siinä on 26x25 m kiekkokaukalo ja pieni katsomo. Uimahalli näytti kylpylänomaiselta. Samassa rakennuksessa oli myös ryhmätyötiloja ja meidän käyttämämme kokoustila. Löysin jopa kuntosalin, jonka ovelta poistuinkin ripeästi. Paljon jäi varmaan vielä näkemättä monien suljettujen ovien taakse.

Pelkästä huvista ja toistemme näkemisen ilosta emme Kannonkoskelle kokoontuneet. Keskustelimme sekä lauantaina että sunnuntaina paikallisista tilanteista, liittostamme ja sen toiminnan kehittämistarpeista sekä maamme hallituksen esityksistä. Ennen kovaa asiaa onnitteltiin kortilla 75-vuotta täyttäneitä Rainer Girkeä.

Liittomme nettisivujen ollaan uudistamassa. Käymissämme nettisivukeskusteluissa toivottiin uudistuksen nopeampaa edistymistä. Lisäksi sivuilta toivottiin löytyvän toimintaohjeet selkokielellä mm. tapaturmatilanteisiin. Ohjeista tulisi käydä ilmi vakuutusasioiden osalta toimintaprosessi ja -järjestys tapaturma-asian hoitamiseksi. Lisäksi toivottiin esimerkkitapausta toimintamallista sekä kotimaassa että ulkomailla tapahtuneen tapaturman osalta. Todettiin, että jäsenedut tulisi olla hyvin esillä ilman, että ne löytyvät monen linkin takaa. Myös ammatillisen vastuuvakuutuksen tärkeyttä tulisi korostaa ja selventää, että mikä on työnantajalta saatu apu eri tilanteissa.

Liitolta toivottiin lisää näkyvyyttä. Nuoret ovat kiinnostuneita rahanarvoisista eduista ja siitä, mitä he saavat itselleen tulella mukaan toimintaan.

Keskusteltiin myös edunvalvontatavoitteista seuraavalle työehtosopimuskierrokselle. Peruasioiden, kuten sopimuksen pituuden, palkankorotusten ja niiden kohdentumisen lisäksi, esille nousi mm. epäoikeudenmukainen kohtelu pyhäpäiviksi osuvissa päivystyksissä ja toimistotyöajan lisätoissa ennen ylityöiden alkamista.

Päädymme myös esittämään työvaliokunnalle nettisivujen kehitysverson etusivulla olevan sloganin muuttamista muotoon "Asiantuntijoiden asialla".

KTK ry:n haluttiin selvittää matkavakuutusta yli 70-vuotiaille jäsenille. Eläkeläisillä olisi halu maksaa korkeampaa jäsenmaksua matkavakuutuksen takia.

Äänenavaus. Kuva Pxhere.

Keilailun iloa.

Tarinan oikeat vastaukset.

Voittajien on helppo hymyillä, vasemmalta Mirja Hussi, Santtu Naukkarinen ja Rita Hammaren.

Makkaraa käryttämässä vasemmalta Reijo Saari, Marita Koskinen ja Tapani Söderberg.

Koska suunniteltuja ulkoiluaktiviteetteja ei pystynyt järjestämään, oli järjestävä yhdistys pitänyt ilmeisesti pikalaverin viikonlopun ohjelmasta. Tämä sopi minulle, koska tunnen olevani ennemminkin sellainen sisätilahminen.

Oletan, että yhtenä korvaavana ohjelmanumerona oli pitämämme levyraati inhokkikappaleistamme. Levyraatia varten jakaannuimme ryhmiin päättämään kunkin ryhmän soitettavasta kappaleesta ja pisteyttämään muiden ryhmien valitsemat kappaleet. Eniten osallistujien mielipiteet erosivat Juicen Sika -kappaleesta. Osan mielestä esitys on ihan huippua, toisten mielestä ei. Inhokkikisan voitti Arttu Wiskarin Kahvimaito. Sanoja pidettiin ällöttävinä.

Kokonaan ilman liikuntaa ei viikonloppua kuitenkaan vietetty. Ennen iltasaunaa otettiin hiki pintaan keilaamalla. Keilahalli sijaitsi vesi- ja jäalliikuntakeskus (päärakennus) Piispan alakerrassa. Neljä keilarataa riitti hyvin saamaan leikkimielisen kisan pystyyn. Keilahalli täyttyi ilon kiljahduksista ja leveistä hymyistä, kun onnistuminen seurasi toistaan. Tulokset piti käydä erikseen urkkimassa respan tietokoneelta. Se, mitä ruudun näkymästä minulle aputulkittiin, kertoi Markku Mäkisen olleen keilailun kuningas. Maritaa puolestaan tituleerattiin keilahirmuna hyvistä onnistumisistaan.

Iltahjelmaan kuului normaalin saunomisen ja järviuimisen lisäksi myös makkaranpaistoa ja tietokilpailuja.

Tänä vuonna järjestävä yhdistys oli laatinut niin vaikean visailun, että valitut tuomaritkin putosivat lopulta kartalta. Tämä ei silti

haitannut voittajaporukan löytymistä. Kyseessä oli tarina, jota piti välillä täydentää sanoilla vihjeiden tai oman mielikuvituksen avulla. Tarina johdatti loppuhuipentumaan, jossa kisailijoiden olisi pitänyt tunnistaa juomia ja osata myös nimetä ne.

Makkaranpaiton lomaan olisi hyvin sopinut kertomus Piispasista. Heitä asui kylällä jo 1700-luvulla ja heidän mukaansa Piispala sai nimensä. Kylästä on käytetty myös Jauhötörmä-nimitystä 1500-luvun lopulla.

Tarina kertoo, että jättiläiset olivat kulkemassa Piispan kautta Lappiin, kun yhden selässään kantama kivisäkki repesi ja kivet putosivat järveen. Tästä syntyi Kivijärvi, jonka rantaan Piispalakin ajan myötä rakentui.

Piispalassa puolestaan asui niin suuria ihmisiä, että lonkka ulottui lattialla maatesa kolmannen hirsikerran kohdalle. Tarinan mukaan myös talon karja oli vähintään yhtä rotevaa.

Huhutaan, että Piispan Jauhoniemi sai nimensä valkeasta rantahiekasta tai siitä, että Jauhoniemen hovissa keitettiin soppaa perunoista ja jauhoista.

<https://piispala.fi/tarinamme/>

Ensi vuonna on sitten Sastamalan Seudun KTL:n vuoro järjestää Länsi-Suomen yhdistysten tapaaminen. Sitä odotellessa!

Lappeenranta-seminaari 2024

Teksti PIRJETTA SIPIÄINEN-SALO

Perinteinen Lappeenranta-seminaari ei petänyt tänäkään vuonna. Järjestäjillä, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT ja kunta-alan pääsopijajärjestöt sekä Lappeenrannan kaupunki ja Etelä-Karjalan hyvinvointialue, oli mittava työ koota kiinnostava ja ajan hermolla oleva seminaariohjelma. Järjestäjillä oli myös paljon vastuuta, sillä Lappeenranta-seminaari on kunta-alan vanhin edelleen toimiva yhteistoiminnallinen tapahtuma. Sen syntysanat lausuttiin jo vuonna 1976. Tämän vuoden Lappeenranta-seminaarin aiheeseen Kehittyvä, inhimillinen ja tuloksellinen kunta- ja hyvinvointialuetyö, tiivistyy työn tekemisen monta ulottuvuutta.

Lappeenranta-seminaari oli tänäkin vuonna hyvin suosittu. Tapahtumapaikkana toiminut Lappeenranta-sali oli torstaina

aivan täynnä. En siis ollut ainoa innokas, joka halusi kuulla niin tuttuja kuin uusienkin luennoitsijoiden sanomaa. Seminaarin juontajana toimi Kirsi Heikel. Monelle meistä hän on tuttu kasvo Ylen politiikan toimittajan sekä A-studion juontajan ajoilta. Nykyään hän työskentelee johtavana neuvonantajana konsulttiyritys Miltonissa.

Useasta kiinnostavasta luennosta valitsin käsiteltäväkseni nyt vain kaksi. Niissä on sanoma meille kaikille.

Työkyky tänään – mitä meiltä vaaditaan

Urheilulääkäri Pippa Laukka esitelmöi ”Inhimillisestä ja tuloksellisesta kuntatyöstä”, ja mitä tämä tarkoittaa työkyvyn ja työhyvinvoinnin näkökulmasta. Laukan mukaan

tärkeimpiä asioita ovat arvostus, halu kehittyä ja kehittää, luottamus sekä huolenpito.

Arvostus on työntekijöiden osaamisen, panoksen ja työn merkityksellisyyden tunnustamista ja kunnioittamista. Se lisää motivaatiota ja sitoutumista.

Halu kehittyä ja kehittää tarkoittaa jatkuvaa oppimista ja työyhteisön parantamista. Se vahvistaa työntekijöiden sitoutumista ja tukee työyhteisön tuloksellisuutta.

Luottamus rakentuu turvallisessa työympäristössä, jossa työntekijät voivat luottaa johdon ja kollegoiden tukeen ja rehellisyyteen, mikä edistää yhteistyötä ja innovatiivisuutta.

Huolenpito on vastuun ottamista omasta hyvinvoinnista ja työyhteisön hyvästä ilmapiiiristä, mikä tukee työkykyä ja pitkäaikaista jaksamista.

Työntekijän näkökulmasta nykyhetki on jatkuvaa oppimista ja sopeutumista. Nykyisessä työelämässä työntekijän on alati kehitettävä taitojaan ja sopeuduttava uusiin työmenetelmiin ja teknologioihin. Tämä edellyttää avointa asennetta oppimiseen ja valmiutta päivittää omaa osaamistaan. Fyysinen ja psyykinen hyvinvointi edellyttää, että työntekijän pitää huolta omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan. Tämä vaatii mm. tasapainoa työn ja vapaaajan välillä. Muuttuvassa työympäristössä on kyettävä palautumaan vastoinkäymisistä ja sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin.

Tulevaisuuden työelämässä työntekijän digitaalinen osaaminen on yhä tärkeämpää. Häneltä vaaditaan kykyä hyödyntää uusia teknologioita, kuten tekoälyä ja automaatiota, sekä ymmärrystä digitaalisista

Täysi Lappeenranta-sali. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Urheilulääkäri Pippa Laukka. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

työkaluista ja alustoista. Globalissa työympäristössä korostuvat kulttuurinen ymmärrys ja sosiaalinen älykkyys. Itse työssä korostuu itseohjautuvuus ja kyky ottaa vastuuta omasta työstä ja urakehityksestä. Tämä vaatii yrittäjähenkistä asennetta.

Rakkaus työhön ja omaan hyvinvointiin kulkevat käsi kädessä, sillä huolehtimalla itsestämme voimme antaa parhaan mahdollisen panoksen myös työhön ja työyhteisöön.

Nykyhetkessä työnantajan on tarjottava työntekijöilleen resursseja ja tukea heidän

fyysisen ja psyykkisen hyvinvointinsa ylläpitämiseen. On myös oltava mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen ja ammatilliseen kehitykseen. Johtamiskäytäntöjen tulee tukea työntekijöiden autonomiaa, luottamusta ja osallistamista. Niillä on merkitystä työkyvyn ylläpitämisessä.

Tulevaisuudessa työnantajien on mukautettava työympäristöjä vastaamaan tulevaisuuden työn vaatimuksia. Tämä voi sisältää virtuaalisia työympäristöjä, joustavia työtiloja ja etätönn mahdollistavia teknologioita. On yhä enemmän panostettava monimuotoisuuteen ja inklusioon. Arvotetaan erilaisia taustoja ja taitoja omaavien

työntekijöitä. Työnantajien on myös osattava hyödyntää tekoälyä ja automaatiota tavalla, joka parantaa tuottavuutta mutta samalla tukee työntekijöiden työkykyä.

Inspiraatio ja toivo antavat meille voimaa kohdata haasteet ja luoda yhdessä työyhteisö, jossa jokainen voi kasvaa, kehittyä ja löytää merkityksen työssään.

Lähteenä mm. Lappeenranta-seminaarin luentomateriaali

”Täytyy elää tätä päivää ja tähdätä unelmiin ja tavoitteisiin, sillä huomista ei meille ole luvattu!”

Jengiytyminen Ruotsissa – mihin Suomessa täytyy havahtua?

Ruotsin kunniakonsuli Mika Peltonen haastatteli toimittaja Kirsi Heiklä. **Kirsi Heikel** on toiminut Yle Uutisten Pohjoismaiden kirjeenvaihtajana 2019–2022 ja tämä aika on muokannut hänen käsitystään ruotsalaisesta yhteiskunnasta. Heikel kertoi hyvin suoraan havainnoistaan jengiytymisestä. Hän kuvaili tilannetta niin elävästi, että muistiinpanojen teko unohtui täysin.

Keskustelussa sivuttiin Ruotsissa harjoitettua kaavoituspolitiikkaa, jossa maahanmuuttajataustaisille rakennettiin omia lähiöitä. Näin synnyttiin rinnakkaisyhteiskuntia, joissa jengiytyminen sai kehittyä

rauhassa. Vasta 2000-luvulla havahduttiin toiminnan muuttuneen järjestäytyneeksi rikollisuudeksi ja laajamittaiseksi huume-kaupaksi.

Nykyään jengeihin houkutelaa entistä nuorempia lapsia. Heikelin mukaan suurimassa vaarassa ovat hiljaiset ja ulkopuolisuutta kokevat lapset. Jengi tarjoaa heille yhteisöllisyyttä ja turvaa. ”On helppoa värvätä lapsi tai nuori viemään paketti maksua vastaan ja sitten pienin askelin tehdä hänestä jengin täysjäsen.” Alaikäisillä teetetään erittäin vakavia rikoksia, koska heitä ei voida rangaista teoista aikuisina.

Murhat ja tapot ovat Pohjoismaissa vähentyneet vuodesta 1990 lähtien. Poikkeuksen tekee Ruotsi, jossa väkivaltaiset kuolemat lähtivät nousuun vuonna 2013. Syynä ovat jengien aseelliset yhteenotot ja koston kierre. Jengeillä on jopa omia alueitaan, joille he ovat estäneet kulun muilta. Edes poliisien saapumista ei hyväksytä.

Ruotsin tie huolestuttaa kovasti, sillä jengirikollisuus ei pysähdy Suomen rajoille. Viranomaiset varoittavat, että jo nyt järjestäytyneen huumekaupan ja rikollisuuden haarat ulottuvat Suomeen. Jengiytyminen on merkittävää etenkin pääkaupunkiseudulla.

Kirsi Heikel juontotehtävissä. Kuva Toni Ranne

Lappeenrannan kaupunginorkesteri, Etelä-Karjalan ainoa sinfoniaorkesteri. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Kaupunginlahti. Kuva Lappeenrannan kaupunki

Tilanne meillä ei ole vielä niin paha, etteikö suuntaa pystytäisiin kääntämään. Meillä on käytettävissä kaikki tieto Ruotsista ja muista Pohjoismaista. Me myös tunnistamme ennaltaehkäisevien toimenpiteiden tarpeellisuuden. Meidän tulee pitää huolta, etteivät koulut ja asuinalueet eriydy toisistaan. Kaikkien lasten tulee päästä osaksi yhteiskuntaa, riippumatta heidän sosiaalisesta tai taloudellisesta taustastaan. Jengikulttuurille ei pidä antaa tilaa eikä siitä saa tehdä uutta normaalia.

Ensimmäisen seminaaripäivän jälkeen järjestöt pitivät omia tilaisuuksia. JUKO kutsui jäsenensä hotelli Lappeeseen. Ravintolasali oli täynnä iloista puheensorinaa, jonka keskeyttivät vain viralliset puheet. Sanaisen arkkunsa avasivat mm. JUKO ry:n hallituksen puheenjohtaja Katarina Murto, KTK ry:n ja KTN ry:n puheenjohtaja Sari Estilä, JUKO ry:n uusi toiminnanjohtaja Jouni Vattulainen sekä itsensä esitellyt uusi kuntasektorin sopimus- ja neuvottelutoiminnan neuvottelupäällikkö Tomi Törrönen.

Järjestötilaisuudesta siirryimme seminaariväen yhteiseen iltatilaisuuteen, joka pidettiin perinteisesti Kehruuhuoneella Lappeenrannan Linnoituksessa. Ennen musiikillista antia ravitsimme itsemme hyvin maittavasta noutopöydästä. Tänä vuonna lihana tarjottiin lammasta.

Illan teemana oli Maailma muuttuu, mutta coveria ei jätetä. Teema viittasi suoraan illan musiikista vastanneeseen maan kovimpaan coverbändiin Osmo's Cosmokseen.

Seminaaripäivät huipentuivat viimeiseen ohjelmanumeroon, jossa ikinuori näyttelijä Seela Sellan lausui Lauri Viidan runon Luominen.

Työmarkkinajohtajien ajankohtaistенти. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Herkullinen noutopöytä. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Lampaan reisi. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Lyhytkasvuinen, 130-senttinen, Maria Sipilä on ensimmäinen lyhytkasvuinen Finlandia-hiihdon hiihtänyt. Kuva Jari Lehdonkivi

Tekoäly ei vie sinun töitäsi. Yksikään tekoäly ei tee mitään, jolle ihminen pyydä sitä. Inhimillinen tekoäly, FT, filosofi, ajattelun ammattilainen Lauri Järvillehto. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Osmo' s Cosmos. Kuva Tuula Virtaranta-Levo

Toivon tällä puolen, tutkimusprofessori Jari Hakanen Työterveyslaitos. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Kaunis Veera. Kuva Lappeenrannan kaupunki

Seela Sella lausuu Lauri viidan runoa Luominen. Kuva Jari Lehdonkivi

Suomalaisen julkishallinnon tila, johtaminen ja systeemit tänään. Toimitusjohtaja Jenni Airaksinen, Kunnallinen kehittämissäätiö. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo

Kotkalainen kuvanveistäjä Markku Hirvelä toteutti Kaunis Veera -pronssipatsaan hahmon Tatu Pekkarisen laulelman ja sen pohjalta Ville Salmisen 1950 ohjaaman elokuvan "Kaunis Veera eli Ballaadi Saimaalta" -tarinaan perustuen.

Elokuvan tapahtumapaikkoina ovat Saimaa, Lappeenranta, Saimaan kanava ja Pietari sekä tietenkin itse tervahöyry Prinsessa Armada, johon Veera pestautuu kahvinkeittäjäksi ja piiksi.

Seminaari-sanakirja

– Ilmiöitä ja ihmisiä Lappeenrannasta

TEKSTIN KOOSTANUT PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Mariannen 75-vuotissynttärät. Lappeenrannan kaupunki.

Chymos

Yksi suomalaisen elintarviketeollisuuden uranuurtajista. Alkuaan perheyrittys. Nimi tulee kreikan kielen mehua tarkoittavasta sanasta khymos. Alkoholittoman mehun prykääminen alkoi Chymoksella vuonna 1906. Marjamehujen lisäksi Chymoksen elinkaareen mahtuvat alkoholijuomat, makeiset ja lastenruoat. Fazer osti sitten Chymoksen liiketoiminnot.

Marianne-karkki on Chymoksen vuonna 1949 kehittämä ominen makeinen, jossa on piparminttukuori ja suklaasydän. Se on ollut vuosia Suomen myydyin karamelli. Valmistetaan edelleen Fazerin tehtailla Lappeenrannassa.

Hanna Pakarinen

Voitti Suomen ensimmäisen Idols-kilpailun vuonna 2004. Edusti Suomea vuoden 2007 Eurovision laulukilpailuissa Helsingissä kappaleella Leave me Alone.

M/S Camilla Saimaan kanavassa. Lappeenrannan kaupunki.

Kanava

Saimaan kanava Suomen puolella sijaitsee kokonaan Lappeenrannan kaupungin alueella. Tärkeä vesiväylä, jolla on värikäs historia. Kanava on auki, mutta sillä ei tällä hetkellä ole juurikaan liikennettä Venäjän sotatilan takia.

Lappeenrannan kaupunginlahti. M/S Camilla saapuu satamaan Saimaan risteilyltä. Lappeenrannan kaupunki.

Kaupunginlahti

Harvinainen amfiteatterilahti ja kaupungin ylpeys. "Lappeenrannan historiallisesta linnoituksesta avautuva hevosenkengän muotoinen Kaupunginlahti on monen mielestä henkeäsalpaavan hieno. Aina-kin Suomen mittakaavassa se on ainutlaatuinen."

Kotiteollisuus

Lappeenrantalainen yritys, jonka tyyli on suomirockin ja metallin sekoitusta. Voitti vuonna 2004 parhaan hard rock -metallin Emman albumillaan Helvetistä itään. Yhtyeen keilakuva Jouni Hynynen työskenteli ennen musiikkiuraansa koulunkäynninohjaajana sairaalakoulussa.

Laila Hirvisaari

Lappeenrannasta kotoisin oleva historiallisista romaaneista tunnettu kirjailija, jonka tuotantoon kuuluu laajoja romaanisarjoja, näytelmiä ja TV-tuotantoja. Laila Hirvisaaren kirjoja on myyty yli 4 miljoonaa kappaletta.

Lappeenrannan Linnoitus. Kuvaaja Raimo Suomela. Lappeenrannan kaupunki.

Linnoitus

Vanha kaupunki, joka edustaa niin suomalaista, ruotsalaista kuin venäläistä kulttuuriperintöä. Kaupungin linnoittamisen aloittivat

ruotsalaiset 1720-luvulla. Rakennuksista vanhimmat ovat 1700-luvun lopulta. Linnoituksessa sijaitsevat museot, taidegalleriat, käsityöläisten puodit ja Suomen vanhin ortodoksinen kirkko.

Hullukaalia kasvaa Linnoituksessa. Ennen muinoin ajateltiin, että hampaiden reikiintyminen johtuu siitä, että hampaassa on mato. Hullukaalta kuivattiin, poltettiin ja sen savua puhallettiin särkevään hampaaseen uskossa, että mato kuolee tällä tavoin.

LUT-yliopisto. Lappeenrannan kaupunki.

LUT-yliopisto

Vuonna 1969 perustettu tekniikan, talouden ja yhteiskuntatieteet yhdistävä kansainvälinen tiedeyliopisto. Utelioiden yliopisto, joka ratkaisee maailmanlaajuisia ongelmia. Ei mulkeruille. Teekkareiden ansiosta Lappeenrannassa on myös Suomen pisin vappu.

Lappeen Marian kirkko. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Marian kirkko

Lappeen Marian kirkko on kaupungin arvokkain rakennus, harvinainen kahtamoinen eli kaksoisristikirkko. Kirkon rakensi savitaipalelainen kirkonrakentaja Juhana Salonen, joka ei perimätiedon mukaan osannut lukea eikä kirjoittaa. Kirkko otettiin käyttöön hieman keskeneräisenä vuonna 1794. Kirkkoherran mukaan seurakunnan ainoa rakennus, jossa ei ole koskaan ollut sisäilmaongelmia.

Mie ja Sie

Täällä ei voi sanoa minä ja sinä, vaan täällä pitää sanoa mie ja sie. Ehä mie, ku mie, vaan hää hä hää. Suom. Se en ollut, minä, vaan hän.

Pave Maijanen

Lappeenrannassa syntynyt muusikko, joka toimi uransa aikana laulajana, lauluntekijänä, basistina, kosketinsoittajana, rumpalina, kitaristina ja tuottajana. Maijasen omia menestyskappaleita ovat muun muassa Pidä huolta, Lähtisitkö, Elämän nälkä ja Ikävä.

Ratsuväkimuseo ja perinneratsukot. Lappeenrannan kaupunki.

Ratsuväki

Lappeenrantaan muodostettiin vuonna 1889 ratsuväen joukko-osasto Suomen Rakuunarykmentti, joka oli Venäjän armeijan eliittirykmentti. Lappeenrantaan on ollut sijoitettuna sekä Uudenmaan rakuunarykmentti että Hämeen Ratsurykmentti. Rakuunarykmentit olivat kymmeniä vuosia keskeinen osa kaupunkikuvaa. Missä kannus helää, siellä rakkaus elää!

Sorjonen

Rikossarja, jota kuvattiin Lappeenrannassa vuosina 2015–2019. Kaupunki sai sarjasta maailmanlaajuisia näkyvyyttä. Sorjosen oikeudet on myyty 40 maahan ja ulkomailla sitä esitetään nimellä Bordertown.

Vety. Kuvaaja Tötterman Jasmin. Lappeenrannan kaupunki.

Vety ja atomi

Lappeenrantalainen perinneherkku, mehumajassa meheväksi lämmitetty lihipiirakka. Vetyssä täytteenä on keitetty kananmuna ja kinkku; atomissa jompaa-kumpaa. Mausteina tarjotaan sinappia, ketsuppia, kurkkusalaattia, tuoretta sipulia, valkosipulimajoneesia, suolaa ja nokare voita. Vety ja atomi tulee syödä selkä kumarassa ja jalat harallaan; muutoin piirakan reilut täytteet valuvat pitkin rinnuksia.

Tiedot koottu Lappeenrannan kaupungin henkilöstöjohtaja ja Lappeenranta-seminaarin koordinaattori Päivi Savilampi-Oikkosen Lappeenranta-seminaari 2024 käsiohjelmaan koostamasta SEMINAARI-SANAKIRJA - Ilmiöitä ja ihmisiä Lappeenrannasta.

Työtä kannattaa kehittää yhdessä

Kirjoittaja NIILLO HAKONEN toimii KT:n johtavana työelämän kehittämisen asiantuntijana

Kaikki kehittäminen ei ole työelämän kehittämistä, mutta kun tarkastellaan jälkeenpäin mitä tahansa onnistunutta muutosta tai kehitystyötä, löytyy siitä yleensä työelämän kehittämisen ainekset, esimerkiksi se, että porukka on saatu mukaan, ja että asioita on katsottu sekä tuloksellisuuden, asiakkaan että henkilöstön näkökulmista.

Seuraavan on koottu KTL tiedottaa -lehden lukijoille ajankohtaista tietoa valtakunnallisesta työelämän kehittämisestä.

Vuoden 2022 neuvotteluratkaisun yhteydessä sovittiin hyvinvointialueiden tulosta valtakunnallisen työelämän kehittämisen piiriin

Hyvinvointialueet tulivat vuoden 2023 alussa valtakunnallisen työelämän kehittämisen piiriin kuntaorganisaatioiden rinnalle. Valtakunnallisesta työelämän kehittämisestä vastaavat Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n yhdessä pääsopijajärjestöjen JAU ry, JUKO ry ja Sote ry:n kanssa.

Työmarkkinaosapuolten työelämän kehittämisryhmä Tekry koordinoi ja ohjaa pääneuvotteluryhmän alaisuudessa valtakunnallista työelämän kehittämistä

- Tavoitteena on edistää yhteistoiminnallisesti tuloksellisuutta ja työelämän laatua.
- Tukea toimintatapojen uudistamista ja yhdessä kehittämistä kunta- ja hyvinvointialue työpaikoilla.
- Vahvistaa työelämän kehittämisen voimavaroja, pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta.
- Vahvistaa työmarkkinaosapuolten kykyä pitkäjänteiseen yhteistyöhön eri sidosryhmien kanssa ja valmiuksia koordinoida yhteisiä työelämän kehittämisen hankkeita.
- Tehdä näkyväksi hyvää julkista työtä ja sen kehittämistä, ja tällä tavoin lisätä kunta- ja hyvinvointialueiden vetovoimaisuutta sekä parantaa niiden työnantajamielikuvaa ja työnteekijäkokemusta.

Työelämän kehittämisen kokonaisuus on nyt nimeltään Tärkeissä töissä

Työelämän kehittämisen kokonaisuus on nyt nimeltään Tärkeissä töissä. Sitä rahoittavat yhdessä KT ja pääsopijajärjestöt. Osana sitä toteutettiin keväällä 2024 Tärkein sijoitus -kampanja.

Työelämän kehittämien lähtökohtana ovat työpaikkojen tarpeet

Työelämän kehittämisen tavoitteena on vastata työpaikkojen ja henkilöstön kehittämistarpeisiin. Löytyisikö tarjonnasta teille sopivia palveluja, kiinnostavia ratkaisuja tai kumppaneita oman kehittämistyönne tueksi? Mukaan pääsee helposti, ja osallistuminen on maksutonta tai hyvin edullista. Palvelutarjonta voi kasvaa nopeasti uusien hankkeiden myötä. Tilaa Tärkeissä töissä uutiskirje täältä.

Kehittämisjaokset hankkeiden ja toimenpiteiden valmistelun tukena

Hyvinvointialueen kehittämisjaos ja kunta-alan kehittämisjaos aloittivat toimintansa Tekryn tukena vuoden 2023 alussa. Tärkeimpänä tehtävänä kehittämisjaoksilla on välittää kehittämistarpeita kunnilta ja hyvinvointialueilta työelämän kehittäjille. Kehittämisjaosten jäseninä on 12 kuntaorganisaatiota ja 11 hyvinvointialuetta eri puolelta Suomea.

Työelämän kehittämisen palvelutiimi

Tärkeissä töissä kokonaisuutta toteuttaa työelämän kehittämisen palvelutiimi. Palvelutiimi tuottaa muun muassa webinaareja, työpaजारjoja, tulevaisuusvuoropuhelua sekä koordinoi kehittäjäverkostoa. Lisäksi palvelutiimi tekee hyvää julkista työtä näkyväksi kampanjoilla ja laajalla viestinnällä ja hallinnoi Tekojen tori -portaalia. Tervetuloa Tärkeissä töissä -etusivulle!

Työelämän kehittäminen julkisilla aloilla on

1. Yhdessä kehittämistä: henkilöstö, esihenkilöt ja johto kehittävät yhdessä. Kaikki kehittävät
2. Kestävä tapa vastata pitkäkestoisiin haasteisiin, kuten työn murrokseen, ilmastonmuutokseen, väestörakenteen muutokseen, talouden muutokseen, työvoimapulaan ja isoihin organisaatiomuutoksiin.
3. Tuottavuutta, tuloksellisuutta, työelämän laatua ja työhyvinvointia
4. Hyvän julkisen työn ja kehittämistyön näkyväksi tekemistä, toisilta oppimista

Tavoitteena on monipuolinen ja vahva tuki kunta- ja hyvinvointialue työpaikkojen kehittämistyölle

Kunta- ja hyvinvointialoilta puuttuu pitkäjänteinen ulkopuolinen TKI-rahoitus. Paljon joudutaan sen vuoksi tekemään vain omin voimin ja muiden tehtävien ohella. Työmarkkinaosapuolten tavoitteena on monipuolinen ja vahva tuki kunta- ja hyvinvointialue työpaikkojen oman kehittämistyön onnistumiselle.

Työelämän kehittämisellä on pitkät perinteet kunta-alalla

Kunta-alan työmarkkinaosapuolet ovat jo vuosikymmenien ajan kehittäneet yhdessä työelämää ja tukeneet työpaikoilla tapahtuvaa kehittämistä. Ensimmäisen kerran julkisen työn muutosta ja kehittämistä tarkasteltiin Lappeenrannassa yhdessä yli 40 vuotta sitten. Julkisuudessa eniten näkyvyyttä ovat saaneet Kuntekon (2015–2020) kaltaiset kehittämisohjelmat, Tekojen tori ja Työn murroksen seuranta.

Kuntien ja hyvinvointialueiden toimialaryhmä toteuttaa hankkeita työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden parantamiseksi

Työturvallisuuskeskuksen kuntien ja hyvinvointialueiden toimialaryhmässä tuotetaan yhteistoiminnallisesti ajankohtaisia työsuojelun, työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin kehittämisaineistoja.

Hyvinvointialueiden työryhmä 22–25

Työryhmä pyrkii tukemaan henkilöstön työhyvinvointia ja työkykyä hyvinvointialueilla ja hyvinvointiyhtymissä. Ryhmä toimii sopimuskauden ajan ja siinä edustettuina ovat työmarkkinaosapuolet. Työryhmä teki muun muassa kesällä 2023 kyselyn työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta. Uusintakysely tehdään syksyllä 2024.

Työn muutosta ja murrosta seurataan kunnissa ja hyvinvointialueilla

Työn murrosta on seurattu kunta-alalla vuodesta 2019. Tiedätkö, mitä tuhat asiantuntijaa nosti merkittävämmäksi asiaksi muutoksessa korona-aikana? Tai millaisia ovat asiantuntijoiden onnistumisen reseptit muutokseen eri ammattialoilla juuri nyt? Seurannan tuloksena syntyneet julkaisut ja tietokortit on koottu KT:n työn murros -sivuille.

Missä ovat Suomen innovatiivisimmat ja kekseliäimmät kunta- ja hyvinvointialue työpaikat?

Oletteko kehittäneet uusia toimintatapoja tai palveluja, jotka helpottavat työtänne? Tekojen tori -kampanja starttaa jälleen syyskuussa. Etsinnässä ovat Suomen innovatiivisimmat, innostavimmat ja kekseliäimmät kehittämisratkaisut! Kaikki 1.1.–13.10.2024 välillä Tekojen torille vietyt kehittämisteot ovat mukana kilpailussa, jonka palkinnot jaetaan Tärkeissä töissä -gaalassa 3.12.2024.

Kehittämistekoja voivat ilmoittaa kunnat, kuntayhtymät, hyvinvointialueet ja niiden yksiköt ja työyhteisöt. Niitä voi kertoa eri ammattialoilta, erilaisista teemoista ja aiheista. Jaettu oivallus parantaa kaikkien arkea, laita hyvä kiertämään!

- Tekojen tori -kampanja alkaa jälleen syyskuussa 2024
- Parhaat palkitaan 3.12.2024 Tärkeissä töissä -gaalassa.
- Ennestään yli 1 300 kehittämistekoa
- tarkeissatoissa.fi/tekojentori

Tekojen torilla tehdään maailman parasta julkista työtä näkyväksi

SUOMI AREENA

Teksti PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Suomen suurin yhteiskunnallinen festivaali SuomiAreena, on täynnä erilaisia kohtaamisia ja näkemyksiä yhteiskunnasta ja päivän polttavista aiheista. SuomiAreenassa ratkaistaan tulevaisuuden kimurantteja kysymyksiä ja luodaan uutta merkittävää keskustelua. SuomiAreena herättää tunteita. Siksi siellä ovat kaikki, kuten minäkin. Otin lomaa Areena-viikolle, jotta pääsin katselemaan ja kuuntelemaan mahdollisimman montaa keskustelua. Tapahtuman ajan sää oli jopa liiankin suotuisa, sillä ajankohtaan osunut hellejakso hankaloitti tapahtumien seuraamista. Auringonpaisteesta ja helteestä ei pystynyt ottamaan irti kaikkea mahdollista tarjotusta informaatiotulvasta. No, täytyy sanoa, että kyllä vähempikin riitti.

SuomiAreenan arvot, jotka ovat avoimuus, moniääninen keskustelu, rentous, rohkeus ja tasa-arvo, näkyivät kaikessa tekemisessä. Aiheita pelkäämätön yhteiskunnallinen keskustelu tuotiin kaikkien ulottuville ja keskusteluja käytiin jopa kipakkaan sävyyn.

Oli mielenkiintoista seurata toisistaan suu-
restikin eriävien katsontakantojen muodostuvan sivistyneeksi keskusteluksi.

SuomiAreenan ohjelma rakentui Porin keskustassa seitsemällä lavalla käydyistä yhteiskunnallisista keskusteluista sekä festivaaliviikon muusta ohjelmasta. Viikon teemat koostuivat SuomiAreenassa mukana olevien organisaatioiden esiin nostamista aiheista. Kestoaiheina SuomiAreenassa ovat ajankohtaiset yhteiskunnalliset kysymykset, kuten talous, politiikkaa, hyvinvointi, tasa-arvo ja ympäristö. Itse ohjelma koostui erilaisista keskustelutilaisuuksista, seminaareista, luennoista, paneelikeskusteluista ja muista tapahtumista, kuten esimerkiksi lauluillasta.

Kansalaistori

Porin torille ja kävelykadulle rakentuu perinteisesti Kansalaistori, joka on kuin yhteiskunnalliset markkinat. Kansalaistori koostuu markkinateloista, joissa eri viranomaiset, järjestöt, kolmannen sektorin

toimijat, yhdistykset sekä yritykset esittelevät toimintaansa. Yksi Kansalaistorin vakio-telttailijoista on OAJ, jonka teltassa OAJ Satakunnan aktiivit ahkeroinvat jakaen tietoa ja luoden kansalaiskohtaamisia. Tämän vuoden teemassa kävijöiltä kysyttiin, mikä on sivistyskunnan tärkein tehtävä. Vastaukset kirjoiteihin Post-it viestilapuille. Palkaksi vastaamisesta sai mielestäni kivan OAJ:n logolla varustetun vesipullon pidikkeen.

- Olen ollut mukana Kansalaistorilla lähes joka vuosi, kertoo Tuula Virtaranta-Levo.
- On antoisaa olla mukana OAJ:n SuomiAreenan menossa ja seurata tapahtumaa aitiopaikalta. Katson myös, että OAJ-taustaisena jukolaisena sekä porilaisena pääluottamusmiehenä, on velvollisuuteeni hoitaa tätä edustustehtävää. Samalla tulee myös itse käytyä muissakin eri SuomiAreenan tapahtumissa, Virtaranta-Levo jatkaa.

SuomiAreena 2024 Porin torilla. Kuvaaja Maarit Laakkonen. Kuva Porin kaupunki.

Vastuullista vaikuttamistoimintaa. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Eetunaukion lavan tilaisuudessa aiheesta keskustelivat rakentamisen ja korjaamisen, vakuutusalan sekä ilmastosopeutumisen parhaat asiantuntijat, kuten Porin kaupungin hulevesiasiantuntija Aleksi Siirtola. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

Kuljeskellessani telttakylässä, huomioni kiinnittyi telttaan, josta kysyttiin pirteästi: Oletko kuullut avoimuusrekisteristä? Hetken helteisen päivän rasittamassa päässäni löi tyhjää, kunnes muistini lokerot tunnistivat sanan. Sanan sisältö ei kuitenkaan hahmottunut, joten sain lyhyen katsauksen avoimuusrekisteristä. Tärkeimpänä asiana mieleeni jäi, että avoimuusrekisterin tarkoituksena on parantaa päätöksenteon avoimuutta ja tehdä näkyvämmäksi päätöksentekoon liittyvää epävirallista vaikuttamista, joka kohdistuu eduskuntaan ja ministeriöihin. Lobbaajien on velvollisuus tehdä ilmoitus rekisteriin toimintaan. Näin heidän toimintansa tulee avoimesti yleisön tietoon.

Asiasta enemmän kiinnostuneet voivat omatoimisesti tutustua oppaaseen Avoimuusrekisteri, joka on oikeusministeriön julkaisu.

Eetunaukion lava

Ajankohtaisista keskusteluista varmistin, että olin kuulemassa, kun puhutaan aiheesta Tulvivat kellarit ja hohkavat huoneistot. Keskustelun keskiossa oli ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöiden yleistyminen. Aihetta käsiteltiin monipuolisesti. Esiin nostetut teemat olivat tukalat helteet, rankkasateet, lisääntynyt kosteus ja tuholaiset. Keskusteltiin rakennuksiin kohdistuvista riskeistä ja niihin varautumisesta ennakkoon. Itseäni eniten kiinnostivat kootut selitykset kaupunki- ja jokitulvasta sekä tiheästi rakennettujen alueiden hulevesien hallinnasta. Asuinpaikkani on maaseutumaisemassa, jossa keväisin ja syksyisin esiintyvät jokitulvat saavat pellot muuntumaan järviksi, joissa uiskentelee paikallisia lintuja.

Lääkäriyksikkö FinnHEMS 10

Yhtenä päivänä SuomiAreena-viikolla löysin itseni ihmettelemässä helikopteria. Kierrellessäni mokomaa sain samalla paljon tietoa itse helikopterista ja FinnHEMSin toiminnasta. Kotona piti vielä tarkistaa, mitä harakanvarpailta näyttävät muistiinpanoni oikein pitivät sisällään.

FinnHEMS on valtakunnallinen lääkärihelikopteritoiminnasta vastaava voittoa tavoittelematon valtionyhtiö, jonka toiminta rahoitetaan valtionapuna. Se vastaa lääkärihelikopteritoiminnasta Suomessa yhdessä hyvinvointialueiden kanssa toimien valtakunnallisesti seitsemästä tukikohdasta.

Lääkärihelikopteri on ensisijaisesti tarkoitettu kuljettamaan ensihoitolääkäriä ja korkeatasoinen hoitovälineistö nopeasti ilmateitse apua tarvitsevan luo. Lääkäriin ja lentäjän lisäksi HEMS-kopterin

Airbus EC135-helikopteri, jossa valmiudet vaatimaan ensihoitoon, mukaan lukien hengityslaittehoito. Yksi paikka potilaskuljetukseen. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

EC135-kopterin strategiset mitat ovat: kokonaispituus 10,2 metriä, pääroottorin halkaisija samat 10,2 metriä, maksimi lentoonlähtöpaino 2950 kiloa, maksimiteho 2 x 870 hevosvoimaa ja toimintasäde 600 kilometriä/3,5 tuntia. Kuva Pirjetta Sipiläinen-Salo.

miehistöön kuuluu HEMS-pelastaja, joka on pelastusalan ammattilainen. Hän hoitaa myös navigointia ja tukee tehtävissä.

SuomiAreena kehittyi vuosi vuodelta. On mielenkiintoista seurata, mihin se oikein yltääkään. Kunnianhimoisena tavoitteena MTV Oy:n ja Porin kaupungin perustamalla uudella SuomiAreena-yhtiöllä on rakentaa SuomiAreenasta entistäkin vaikuttavampi kokonaisuus, jossa luodaan suuntaa Suomelle.

Toivon, että jossakin vaiheessa myös KTK ry:llä on mahdollisuus osallistua tapahtumaan. Jos ei nyt omalla teltalla, niin ainakin panelisteina ja kutsuvieraina erilaisiin sidosryhmätilaisuuksiin.

SuomiAreenan 2024 telttoja jokirannassa. Kuvaaja Maarit Laakkonen. Kuva Porin kaupunki.

Puunaulapuiston opastaulussa kerrotaan alueen historiasta ja puiston teemoista.

Puunaulapuiston asfalttisuomut

Teksti ja kuvat SUUNNITTELUHORTONOMI KATJA TUOMALA, Porin kaupunki

Kestävän ympäristörakentamisen temalla toteutetussa puistossa hyödynnettiin kierrätysmateriaaleja Porissa ennen näkemättömällä tavalla.

Lähellä Porin keskustaa vain noin kilometrin päässä Kauppatorilta sijaitsee Karjarannan urbaani asuinalue uusine kerrostaloineen. Massiivisten rakennusten väliin on kaavoitettu taskupuistoiksikin kutsuttavia hyvin pieniä puistoalueita. Yksi näistä, Puunaulapuisto, sijaitsee vanhan teollisuusalueen tontin tilalla. Tämä noin 1300 m² suuruinen alue osoittautui ensimmäisellä maastokäynnillä kovin karuksi ympäristöksi. Paikalla oli vain vanha asfalttipintaa ja muutama vanha sadevesikaivo. Alue oli jo pitkään toiminut epävirallisena pysäköintialueena paikallisten yritysten työntekijöille ja alueen asukkaille. Olemassa olevaa kasvillisuutta ei muutamaa koivun vesaa lukuun ottamatta ollut. Oli siis aloitettava tyystin puhtaalta pöydältä kehittämään kaupunkilaisille ja alueen asukkaille viihtyisää ympäristöä.

Karjarannan alueen maisemaa hallitsivat 1900-luvun alussa rautatie, sahat ja tukinuitto joella. Aluetta on myös käytetty nimensä mukaisesti karjalaitumena 1800-luvun lopulle saakka. Alueella toimi myös 1800- ja 1900-luvun taitteessa

puunaulatehdas, jonka myötä puistokin on saanut sittemmin alueen asemakaavoitusvaiheessa nimensä. Alueella on siksi vahva teollinen historia, eikä siellä ollut olevaa puistoa tai viheralueita säilyneeksi tähän päivään.

Teollisesta historiasta lähdettiin kehittämään puistolle melko rouheaa ilmettä, sillä niin karulle ja haastavalle paikalle olisi lähes mahdotonta saada vehreää keidasta. Koska vanhaa asfalttia oli puistossa niin paljon, heräsi suunnittelun edetessä ajatus hyödyntää asfalttia paikan päällä. Helppo vaihtoehto olisi ollut vain kuljettaa asfaltti muualle ja murskauttaa se uusien teiden pintamateriaaleiksi. Siihen olisi tarvittu useampi rekkakuorma ja enemmän kuljetuskilometrejä. Puistoa rakentaessa asfaltti kuorittiin levymäisinä kappaleina puistoalueen reunamille, josta se oli tarkoitus lataa alueen istutusalueiden oheen. Asfalttilevyjen kasaaminen väliaikaisesti kasoiksi oli kuitenkin virhe. Asfalttikasat kuumenivat aurinkossa vajaan 20-asteen ilman lämpötilassa aurinkoisina päivinä niin, että alimmat levyt murenivat tähän käyttötarkoitukseen

kelpaamattomiksi. Onneksi asfalttia kuitenkin löytyi runsaasti ja ehjiä levymäisiä kappaleita riitti tarvittava määrä.

Puiston ilmeessä vuoropuhelevat kaarevat linjat ja rosoiset pinnat.

Puunaulapuiston tilalla ollut asfalttipinta hyödynnettiin uudelleen puiston katemateriaaleissa.

Nämä uusiokäyttöön otetut asfalttilevyt ladottiin hieman pystyyn, suomumaiseksi pinnoitteeksi. Ladonnasta haluttiin aaltomainen ja samalla särmikäs pinta, jonka väleihin aikanaan tulisi kasvamaan luonnonkasveja. Niin kuin luonto murtaisi tiensä takaisin aikanaan ihmiskunnan ryöstämälle maaperälle. Ladontatyön edetessä katsottiin parhaaksi tukea asfalttilevyjä murskeella niiden murtumisen ehkäisemiseksi. Suomujen lomaan istutettiin koristeheiniä ja pääskynmaksaruohoa pehmentämään tummaa ja rosoista ilmettä heleään vihreillä sävyillään.

Asfalttisuomujen käyttö ei ollut ainoa kohteessa kierrätetty materiaali. Alueelta syntyneitä kaivuunmassoja hyödynnettiin puistoon toteutettuun maakumpareeseen, joka toteutettiin tuulensuojaksi sekä puistolle, että läheiselle kerrostalopihalle. Kumpare myös antaa näkösuojaa ohikulkevalle ajotielle ja antaa mukavamman tilantunnon muuten hyvin aukealle kaupunginosalle. Kohteessa hyödynnettiin taidokkaasti myös kaupungin varastossa olleita betonikiviä puiston infotaulun ja sadevesikaivon ympärillä. Vain alueelle tulleet reunakivet jouduttiin tilaamaan uutena materiaalina, jotta puistokäytävien kaarevat muodot saatiin toteutettua suunnitelman mukaisesti.

Puiston kasvillisuudeksi tuli valita mahdollisimman vaatimatommassa olosuhteissa viihtyviä puu-, pensas- ja perennalajeja. Lehtipuiksi puistoon valittiin punertavalehtistä punakoivua, liidunvalkean rungon omaavaa himalajankoivua sekä perinteistä kotipihlajaa. Myös Porin omaa nimikkopuuta, ruotsinpihlajaa lisättiin istutuksiin. Havupuiksi kumpareeseen istutettiin muutamia irlanninkatajia. Pensaistutuksilla haluttiin puistoon tuomaan myös erilaisia lehtimuotoja ja -sävyjä vuodenajasta riippumatta. Pensaista perinteinen ja helppohoitoinen koivuangervo kukkii kauniisti valkein kukinnoin kesäkuussa. Syysväriä ja kauniita lehtimuotoja täydentämään valittiin lamovuohenkuusamaa ja pikkupihlaja-angervon 'Sem' -laji. Pensaisten joukkoon haluttiin tuoda myös sinertävään ja hopeaan vivahtavin lehdin kasvavaa tyrnilajiketta 'Hikul', joka ei tee marjaa ja kasvaa kauniin pyöreäksi pensaaksi. Loppukesän kukkijoiksi istutuksiin lisättiin vielä valkeakukkainen pensashanhikki

Puunaulapuistossa on mahdollisuus myös pyörähtää nojatuolimaisella penkillä 360 astetta valiten katselusuunnan vuodenajan ja tunnelman mukaan.

'Creme brulee'. Pensaistutusten joukkoon otettiin mukaan myös isosiniheinä 'Transparent', jonka kauniin ilmat kukinnot antavat pensaista koostuvalle massaistutukselle korkeutta ja keveyttä. Kasveista muodostuva väri-ilottelu on varmasti näyttävä näky asukkaiden kerrostaloasuntoihin kuin ohikulkijoille.

Istutusten ja asfalttisuomuladonnan kainaloon saatiin tilaa myös oleskeluaukiolle, jonne sijoitettiin muutama akselinsa ympäri kääntyvä nojatuolimainen puistonpenkki. Näin puistossa viipyvät kaupunkilaiset voivat joko ottaa aurinkoa tai katsella maisemia haluttuun suuntaan. Puiston alueen historiaa valottamaan alueelle sijoitettiin Porin kaupungin omana työnä toteutettu infotaulu, joka kertoo myös puiston tarkoituksesta hyödyntää kierrätysmateriaaleja.

Puiston rakentaminen käynnistyi keväällä 2023 ja pääosin puisto saatiin valmiiksi vuoden 2023 loppuun mennessä. Ankara talvi vei kuitenkin valmistumisen jälkeen katajat, joten niiden osalta tullaan vielä tekemään alueelle paikkausistutuksia vuoden 2024 aikana. Puiston suunnittelusta ja rakentamisesta sekä kunnossapidosta vastaavat Porin kaupungin omat työntekijät.

Köysikeinu on ollut suosittu ajanviettopaikka eri-ikäisille käyttäjille.

Ilminpuisto – uuden puiston alkutaival

TEKSTI JA KUVAT SUUNNITTELUHORTONOMI KATJA TUOMALA, PORIN KAUPUNKI

Aikansa suurimpia lähiöitä sai uuden vihreän olohuoneen kahden osallistamisvaiheen taktiikalla.

Maisema muuttui Porin Sampolassa, kun se sai uuden monipuolisen Itätuulen monitoimikeskuksen alueelleen ja muutosten myötä myös vanha palvelukeskus alueella sai purkupäätöksen. Puretun rakennuksen tilalle asemakaavaan oli merkitty uusi viheralue – Ilminpuisto. Palvelukeskuksen tontille jäi purkutyön jälkeen vain kuvanveistäjä Kerttu Horilan taideteos Keramiikkareliefi sekä sen ympärillä ollut betonikiveys ja pensasistutukset.

Sampola muodostuu 1970-luvulla perustetusta lähiörakentamisesta massiivisine kerrostaloineen. Alueen asukkaista valtaosa on jo iäkkäitä ja alueella on myös paljon vuokra-asuntoja. Sampola on ollut yksi aikakautensa suurimmista lähiörakentamishankkeista Suomessa. Nyt kerrostalojen kupeeseen tarvittaisiin puistokokonaisuutta, joidenka odotetun

kunnostamisen ja rakentamisen myötä alueen yleisilmekin kohentuisi.

Ilminpuisto kuuluu Sampolan halki kulkevaan puistoakseliin. Koska Sampolan puistoista myös tien toisella puolen sijaitseva Sammonpuisto kaipaa saneeraussuunnittelua, päädyttiin puistojen suunnittelua koskeva osallistamisvaihe yhdistää yhdeksi kokonaisuudeksi. Osallistaminen tehtiin kaksivaiheisena. Ensimmäisessä vaiheessa alueen asukkailta pyydettiin ideoita ja toiveita puistojen uuteen ilmeeseen. Eniten toivottiin lisää kasvillisuutta, valaistuksen parantamista ja istuskelupaikkoja. Vastauksien joukosta esille nousi myös paljon toiveita luonnon monimuotoisuuden lisäämisestä alueella. Ensimmäisen osallistamisvaiheen tuloksien pohjalta toteutettiin Ilminpuistosta ja Sammonpuistosta kaksi erilaista yleissuunnitelmaluonnosta.

Luonnokset esiteltiin seuraavassa osallistamisvaiheessa. Asukkaat saivat äänestää luonnoksista oman suosikkinsa sekä kertoa ajatuksiaan. Ilminpuiston suunnittelun tavoitteeksi asetettiin osallistamisvaiheiden tulosten pohjalta taideteoksen aukion kunnostaminen ja eri ikäisille alueen käyttäjille toimintojen lisääminen. Puisto tulisi toimimaan myös alueen oppilaiden käytössä, joten oleskelu- ja opiskeluunkin sopivia kalusteita alueella tultaisiin tarvitsemaan.

Puiston suunnittelusta ja sittemmin niin rakentamisesta kuin alueen kunnossapidostakin vastaa Porin kaupungin oma henkilöstö. Suunnittelusta vastasivat kaupungin suunnitteluhortonomit Katja Tuomala ja Tapani Söderberg. Tuomalan jäädessä vanhempainvapaille, siirtyi toteutus suunnittelu ja materiaalien valinta Söderbergille. Tuomalan palatessa takaisin töihin 1,5 vuoden

taun jälkeen tehtiin rakentamisen aikainen suunnittelijan valvontatyö sekä muutoksista sopiminen ja suunnitelmien päivittäminen yhteistyöllä molempien suunnittelijoiden kesken. Suunnitteluprosessiin osallistettiin myös kaupungin kunnossapitoyksikköä. Kunnossapidollisia haasteita pyrittiin välttämään ja puiston avointa näkymää parantamaan, jotta ilkvallan teoilta säästyttäisiin.

Ilmipuistoon suunniteltiin uusi, suurempi aukio Horilan taideteoksen ympärille, jotta teos korostuisi paremmin kaupunkikuvassa. Suunnittelijat olivat myös yhteydessä itse taiteilijaan, jonka kanssa sovittiin, että teoksen betonista jalustaa voidaan maimoida istutuksilla. Aukion laidoille sijoitettiin paljon penkkejä arkista oleskelua ja tapahtumia ajatellen. Aukion välittömään läheisyyteen puistoa halkovan käytävän toiselle puolelle muotoiltiin esteettömistä piknikpöydistä oleskelu- ja opiskelutila, jota rajaa myös istumiseen sopiva betonikivimuuri. Tämän yhteyteen alkuperäisissä suunnitelmissa pohdittua kaikenikäisille sopivaa lautakeinua korvaamaan valittiin köysikeinu, jossa mahtuu samanaikaisesti keinumaa jopa kuudesta kahdeksaan lasta tai useampi aikuinen henkilö. Keinun on sittemmin osoittautunut erittäin suosituksi leikkivälineeksi välineen käyttöönoton jälkeen.

Puiston vieressä sijaitsee valtava pysäköintialue, joten sen ja puiston väliin haluttiin istuttaa maisemoivaa suojauskasvillisuutta. Kaivumassoja hyödyntäen puiston pohjoisreunaan muotoiltiin matalahkot kumpareet, joita täydennettiin monilajisilla lehti- ja havupuistutuksilla. Molempien kasvityyppien avulla saadaan ympärivuotisesti suojaa jopa lehdettömään syys- ja talvikauteen. Uusien istutusten avulla puiston ilmeeseen tullaan saamaan aikaa myöden myös kukkaloistoa, kun koristekirsikkapuut, koristeomenapuut ja pihlajat sekä kukkivista pensaista pallohortensiat kukkivat keväästä aina pitkälle loppukesään vuorotellen.

Kun suunnitelmat olivat lukkoon lyödyt, alkoi rakentamisvaihe. Rakentaminen jouduttiin osittamaan useammalle vuodelle kustannusten ja resurssien vuoksi. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin piknik-alue muureineen ja keinutelineineen sekä alueen kaivumassoista toteutettavien kumpareiden muotoilut. Seuraavana vuonna siirryttiin toteuttamaan taideteoksen ympäristöä ja alueen kasvualusta ja -kasvillisuustöitä. Valitettavasti kasvualusta- ja kasvillisuustöiden aikaan viherrakentajat jouduttiin siirtämään toiselle työmaalle, jolloin kasvualusta pääsi pahoin rikkaruohottumaan. Vasta

Ilmipuistossa voi oleskella yksin tai yhdessä levähtäen tai opiskellen.

Ilmipuiston läpi voi ajaa nopeasti pyöräillen tai jäädä viiptylemään kivetulle aukiolle.

Ilmipuistossa pystyttiin säilyttämään myös olemassa ollutta puustoa, joka antaa mukavaa varjoa päivän paahteisimpaan aikaan.

istutetut taimet jäivät reipaskasvuisten rikkaruohojen jalkoihin, joten edessä on vielä kasvualustojen ja kasvien vaihtaminen.

Vaikka puisto alkaa olla istutusten uudelleen perustamista vaille valmis, on alueella jo nyt havaittu ikävää ilkvallan tekoa kuten betonikiveykseen pultattujen

istuinkalusteiden kaatamista ja istutusten tukiseipäiden katkomista. Erittäin ikävältä tuntuu, sillä jokainen työtunti, joka menee valmiiksi tehtyjen kohteiden korjaamiseen, on poissa uusista vielä keskeneräisistä tai alkamattomista kohteista sekä kaupungin viheralueiden hoitotason laadusta.

Kööpenhaminassa vihreyttä etsimässä

TEKSTI JA KUVAT TAPANI SÖDERBERG

Toukokuinen, kesää ja vihantaa kaupunkia etsimään suuntautunut matkani kohdistui Kööpenhaminaan, Tanskan suurimpaan kaupunkiin ja samalla pääkaupunkiin, joka sijaitsee Själlannin saarella, Juutinrauman salmen länsipuolella. Kaupungissa vilisee noin 800 000 asukasta ja koko Metropolin alueella noin kaksi miljoonaa. Pääkaupunkina Kööpenhamina on ollut kunnioitettavasti vuodesta 1416.

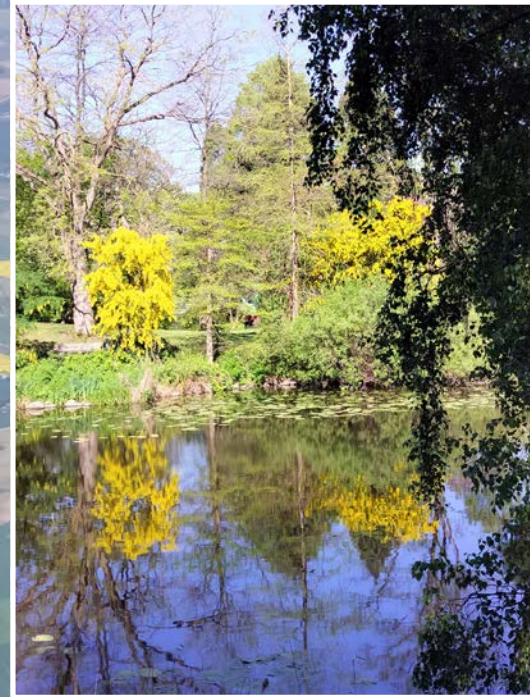
Kuninkaallinen, siirtomaavallan pääkaupunki täynnä toinen toistaan komeampia kivitaloja ja niitä toisistaan erottamassa kivikatuja, joita myöden suhahtelee pääosin pakokaasuja ympärilleen tuhnuttelevia ottomootoreita. Riittääkö kaupungin vihreys suodattamaan liikenteen epäpuhtaudet, vai pystyykö Atlantin raikkaat tuulet puhaltamaan saasteet sisämaahan "mannerjuuttien" sieraimiin ja yltäen jopa saksanmaalle asti?

On sanomattakin selvää, että vanhan kantakaupungin rakenne ei mahdollista juurikaan lisävihreyden perustamista. Onneksi Kööpenhamina on linnojen luvattu kaupunki, ja linnaympäristöt ovatkin vahva osa väljyyttä ja happea tuottavista viheralueista. Linnat, niitä ympäröivät vallihaudat sekä puistot sekä kanavamaiset vesialueet luovatkin varsin miellyttävän ja monipuolisen ympäristön. Lisäksi asukkaiden ja tietysti myös turistien liikkumista helpottavat hyvin osoitetut kevyen liikenteen väylät. Siellä täällä näkee myös paikallisia oppaita ohjaamassa turistiryhmiä polkupyörän satulasta. Vanhassa kaupungissa ei tullut juuri millään hetkellä mieleen, että pitää paniikinomaisesti väistellä autoja tai muitakaan härveleitä, varsinkin kun haluaa alun alkaen sisäistä kevyen liikenteen sääntöjä ja niiden kulkuväyliltä varaaman tilan.

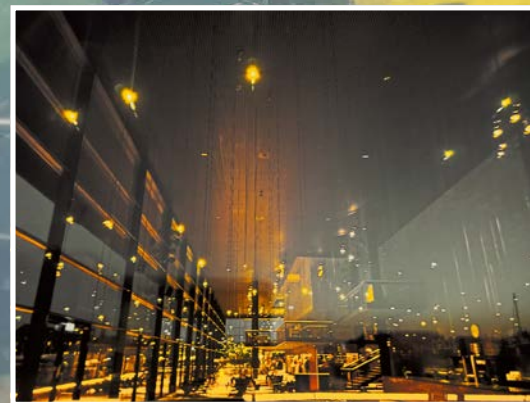

Satunnaisen kulkijan löytämä ravintolan sisäpiha.

Rapsi kukkii Tanskassa toukokuussa.

Kööpenhaminan kasvitieteellisestä puutarhasta.

Teatterin valaistus kuvattuna ulkopuolelta.

Ei Kööpenhaminaa ilman Toast Skagenia. Tässä herkullinen sovellus.

Nyhavn, eppinen pohjoisrannan puolelta ravintoloiden reu-
nustama kanavamainen satama, on varmaan piirtynyt jokaisen
matkaesitteitä selanneiden verkkokalvoille. Eikä syyttä, loistokkaat
eriväriset kerrostalot antavat suojaa ravintolarivistölle ja tietenkin
itse satamalle, mistä pääsee risteilylle kaupunkia osin ympäröivään
"minivenetsiaan". Paras ja rauhallisin tapa tutustua osaan historial-
lista kaupunkia. Nyhavn johdattaa meren rantaan, josta ei kui-
tenkaan vielä avomeri näy vaan edessä on se varsinainen Kööpen-
haminan saari, jolla Cristiania ja Kastupin lentokenttä sijaitsevat.
Saarelta johtaa tie E 20 sisemmälle Tanskaan kuten myös toiseen
suuntaan, Öresundin sillan kautta Ruotsiin.

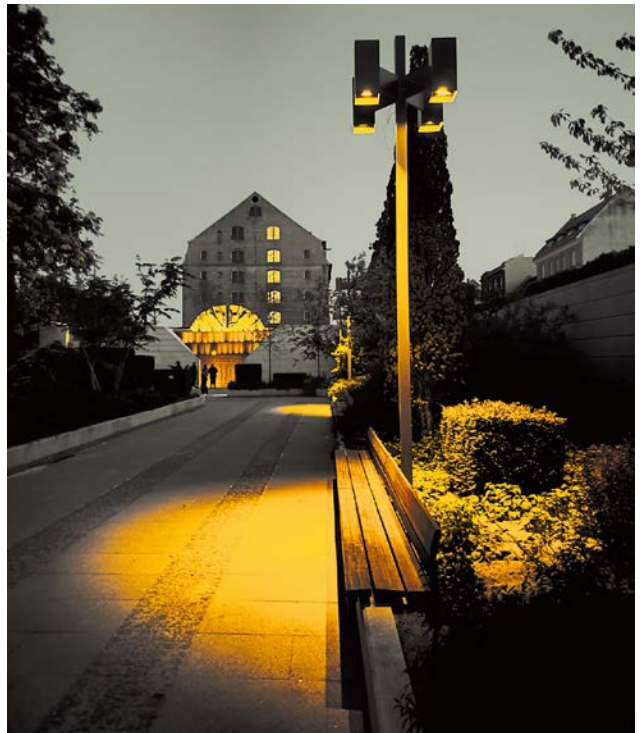

Ameliöhavenin suihkulähteeltä oopperatalolle päin.

Matkalla oli tarkoitus myös tarkastella valoa kaupunkiraken-
teessa, erityisesti viheralueilla. Parhaat palat ikuistuivat Amalien-
borgin tietämyltä, akselilla Fredrikin kirkko - Amaliehaven. Hal-
lintopalatsin alue alkaa kirkolta ja päättyy meren rantaan, jossa
sijaitsee juuri kunnostettu puutarha, melkoisen aistikas arboretum
pienellä alueella. Rauhallinen ja suojainen paikka mm. lemmenki-
peille pareille.

Rosenborgin linnanpuiston penkit.

Ameliöhavenin puisto iltavaloissa.

Juice. Kuvaaja Daniel Paul. Kuva JUICE-musikaali press.

Tampereen Seudun KTL ry kesäteatterissa

Teksti KIRSI TAMMINEN TAMPEREEN SEUDUN KTL RY PUHEENJOHTAJA

Tampereen Seudun KTL ry:n hallitus järjesti jäsenilleen kesäteatterimatkan Valkeakosken kesäteatteriin Apianniemeen 6.8.2024. Se on 850-paikkainen katettu ammattikesäteatteri, jota on kehuttu musiikinäytelmistään ja sijaintipaikastaan tunnelmallisessa järvimaisemassa.

Näytöksenä oli uusi suurmusikaali JUICE. Se oli pakko nähdä, kun oli lukenut kesäteatterinäytöksestä kirjoitetut lupaukset: Musikaali kuljettaa hurmaavalle melodiselle matkalle muistoihin ja ihmisyyteen kauniin järvimaiseman ympäröimänä. Se paljastaa ennenkuulumatonta mystiikkaa legendan taiteen takaa! Näytöksessä sukelletaan Juicen tapaan syvimpään ja kauneimpaan, eli kahden ihmisen kohtaamiseen. Siinä syvennyttään ensimmäistä kertaa teemoihin, jotka ovat Juicen taiteen perusta; lapsuuden ja nuoruuden käännekohtiin. Leskisen nerokkaat sanoitukset vievät kohti väistämätöntä komiikkaa, svengaavaa rytmiä sekä herkkää tunnelmoitua syvissä

ihmisen perusasioissa.

Tilasimme siis bussin, jotta mahdollisimman moni voisi osallistua teatteriretkeen. Bussi lähti matkaan Tampereen keskustorilta. Mukana retkellä oli myös jäsenien aveceja. Lähtijöitä oli kaikkiaan 52 henkilöä. Osa tuli bussin kyytiin matkan varrelta, osa tuli perille omilla autoilla. Järjestimme myös väliaikatarjoilut kaikille mukaan tulleille.

Näytelmä eteni Juicen syntymästä kuolemaan ja musiikkiesitysten väliin oli kerätty erilaisia viihteellisiä tarinoita muusikon elämästä. Näytös oli todella mahtava ja näyttelijät olivat hyviä. Erikoisuutena voisi sanoa, että siinä oli yhtä aikaa lavalla melkein koko näytöksen ajan Juice nuorena ja Juice vanhempana. Näyttelijät lauloivat hyvin tuttuja Juicen lauluja. Kaikkiaan erittäin onnistunut esitys ja kaikki pitivät siitä tosi paljon. Aurinkoinen ilmakehä suosi meitä koko matkan ajan.

Kiitos kaikille jäsenille ja hallituksen jäsenille, jotka osallistuitte kesäteatteri matkalle

Tampereen seudun KTL:n hallituksen väkeä kesäteatterissa. Kuva Kirsi Tamminen

ja suuri kiitos hallitukselle, kun olitte mukana järjestämässä sitä kanssamme.

Hyvää tulevaa syksyä kaikille!

Vauva-Juice. Kuvaaja Daniel Paul. Kuva JUICE-musikaali press.

Äiti, isä ja Juice. Kuvaaja Daniel Paul. Kuva JUICE-musikaali press.

Juicen tärkeät naiset, äiti ja "vaimot". Kuvaaja Daniel Paul. Kuva JUICE-musikaali press.

Juicet, vasemmalla Mikko Huovila ja oikealla Lauri Mikkola. Kuvaaja Daniel Paul. Kuva JUICE-musikaali press.

Upea näyttämö. Kuva Kirsi Tamminen.

Juice eli Mikko Huoviala. Kuvaaja Daniel Paul. Kuva JUICE-musikaali press.

Juice

Juhani Juice Leskinen eli vuosina 1950–2006. Vuoteen 2006 hän oli virallisesti Pauli Matti Juhani Leskinen ennen kuin muutti nimensä. Juice syntyi Juankoskella ja kuoli Tampereella. Juicen hauta on Tampereella Kalevankankaan hautausmaalla. Hautamuistomerkki on kuvanveistäjä Timo Hannusen suunnittelema. Hannusen mukaan muistomerkki on saanut aiheensa Juicelle tärkeästä virtavasta vedestä.

Juice tuli tunnetuksi laulajana ja laulun tekijänä. Hän toimi myös muun muassa kääntäjänä ja kolumnistina.

Häntä on kutsuttu "suomalaisen pop-musiikin kulmakiveksi" ja "suomalaisen rock-musiikin isäahmoksi". Lempinimensä taustasta hän on kertonut, että eräs hänen ystävänsä löysi sanan juice oppikoulun englannin oppikirjasta ja alkoi kutsua häntä Juiceksi edes tietämättä, mitä sana merkitsi. Viisitoistavuotiaana hän alkoi itsekin käyttää samaa nimitystä.

Leskisen tunnetumpia kappaleita ovat muun muassa Marilyn, Jyrki boy, Syksyn sävel, Se oli jautaa, Ei elämästä selviä hengissä, Musta aurinko nousee, Kaksoiselämää ja Norjalainen villapaita.

Juice kirjoitti myös runoja ja lastenkirjoja, henkilöhistoriaa, suomennoksia ja moninaisia kirjoituksia eri lehdissä. Yhteensä hän julkaisi kaksitoista runokokoelmaa, neljä lastenkirjaa ja neljä muuta teosta.

Lähde mm. wikipedia

Juicen hauta Kalevankankaan hautausmaalla Tampereella. Kuva Hannele Lehikoinen.

Sastamalan Seudun KTL ry:n kesäretki Itä-Uudellemaalle ja Kymenlaaksoon

Teksti ja kuvat SASTAMALAN SEUDUN KTL:N PUHEENJOHTAJA REIJO SAARI

Malmgårdin kartano (linna).

Malmgårdin isäntä kreivi Creutz vastaanotti retkeilijät.

Kartanon sali.

Kreivi tarinot kartanon historiasta.

Panimon maisteltavat tuotteet.

Kartanon panimon maistiaisat.

Vanhaa Porvoota.

Sastamalan Seudun KTL ry järjesti jäsenmatkan Itä-Uudellemaalle ja Kymenlaaksoon 7.–9.6.2024. Matkaan lähdimme perjantaina 7.6. heti klo 7 jälkeen Vammalasta. Matkalla pidimme tauon Janakkalan Linnatulessa. Täältä jatkoimme ensimmäiseen kohteeseemme, Malmgårdin kartanoon, jossa meitä opasti kartanon isäntä kreivi Creutz.

Malmgårdin kartano sijaitsee entisen Pernajan kunnan alueella Loviisassa. Kartano muodostettiin vuonna 1615 yhdistämällä eräitä Ernst Creutzille lahjoitettuja maatiloja ja sai säterivapauden vuonna 1622. Siitä lähtien kartano on ollut Creutzien kreivisuvun omistuksessa. Vielä 1900-luvun

alussa kartanon maat olivat 3 200 hehtaarin laajuiset. Nykyisin kartanoalue käsittää yli 500 hehtaaria peltoalaa ja on erikoistunut luonnonmukaiseen viljelyyn, kartanossa toimii myös Malmgårdin panimo. Panimon tuotteisiin pääsimme tutustumaan olut

maistiaisissa. Tämän jälkeen saatoimme ostaa kartanon ja panimon tuotteita matkaväiksi kartanon puodista.

Porvoon jokirantaa.

Ruotsinpyhtään kirkko.

Haikon kartano.

m/s Tuula odotti matkalaisia risteilylle Langinkoskelle.

Strömforssin ruukkia.

Langinkosken keisarillinen kalamaja.

Malmgårdista jatkoimme matkaa kohti Porvoota. Matkalla poikkesimme Brunbergin herkkujen tehtaanyymälässä, josta mukaan saimme makeita herkkuja. Lounaan nautimme Porvoon vanhassa kaupungissa.

Lounaan jälkeen tutustuimme kävellen Porvoon vanhaan kaupunkiin. Täältä suuntasimme yöpymispaikkaan Haikon kartanoon. Haikossa nautimme kylpylän palveluista sekä hyvästä illallisesta.

Lauantai 8.6.

Aamiaisen jälkeen Haikosta suuntasimme Ruotsinpyhtäälle Strömforssin ruukkiin. Strömforssin ruukki perustettiin 1700-luvun alussa, ja siitä tuli nopeasti yksi suomen tärkeimmistä teollisuuskeskuksista. Tutustuimme ruukin idylliseen alueeseen. Ruotsinpyhtään 8-kulmainen kirkko on myös tällä alueella. Kirkon aarteena on Helene Schjerfbeckin maalaama alttaritaulu.

Ruukin alueelta lähdimme kohti Kotkaa. Kotkassa ensiksi nautimme kevyen lounaan Seurahuoneella. Lounaan jälkeen teimme pienen meriristeilyn Katariinan meripuistosta Langinkosken keisarilliselle kalamajalle m/s Tuulalla.

Akvaario Maretarium.

Langinkosken keisarillinen kalamaja on Suomen suuriruhtinaskunnan lahja keisari Aleksanteri III:lle. Kalamaja valmistui vuonna 1889 ja keisari vietti kalastusmajalla aikaa useana kesänä. Vuonna 1894 valtaan astunut keisari Nikolai II vieraili Langinkoskella vain kerran syksyllä 1906, ja viipyi paikalla vain pari tuntia. Suomen itsenäistymisen jälkeen Langinkosken alue siirtyi valtiolle ja sitä käytettiin senaattorien ja ministerien kesäasuntona.

Merimieskapakka Kairo.

Langinkoskelta palasimme takaisin Kotkansaarelle, ja ensiksi tutustuimme Maretariumiin suomalaisten kalojen akvaarioon. Suomessa on 187 888 järveä, 25 000 km jokia ja Itämeren ja sen saarien rantaviivaa 46 000 km. Suomen vesistöissä elää noin 60 alkuperäistä ja vakinaista kalalajia.

Tämän jälkeen tutustuimme kaikki omatoimisesti Kotkan kuuluiisiin ja hienoihin puistoihin.

Seuraavaksi majoituimme Kotkan seurahuoneelle. Illan vietimme omatoimisesti tutustamalla Kotkan iltaelämään merimieskapakka Kairossa ja muissa menopaikoissa.

Sunnuntai 9.6.

Aamiainen hotellilla. Ja vielä pieni puistokierros upeissa puistoissa.

Noin kello 11 jätimme Kotkan ja jatkoimme retkeä kohti Verlaa

Fuksipuiston atsaleaistutuksia.

Kimolan kanava kulkee kallion läpi tunnelissa.

ja Unescon maailmanperintökohdetta. Verla on ainutlaatuinen ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä vuosisadan vaihteen teollisuusmiljö.

Verlan jälkeen pysähdyimme vielä Kimolan kanavalla, jossa vesireitti kulkee kalliotunnelin lävitse.

Kotimatalla nautimme vielä lounaan Hollolan Matkakeitaalla. Kotiin Sastamalaan saavuimme illansuussa ja näin retkemme tuli päätökseen.

Retkelle osallistujat.

Jokilaakson matkailupuutarha- Lapuan vihreä helmi

Teksti ja kuvat MARIA KYLMÄLUOMA

Jokilaakson matkailupuutarha on suosittu puutarhamatkailukohde sekä virkistysalue Lapuan kaupungin keskustassa, Lapuan Tuomiokirkon vieressä. Puiston koko on noin 2 hehtaaria, ja alueelle on vapaa pääsy. Vuonna 2023 puistoalueelle myönnettiin kansainvälinen hyvin hoidettujen ja hallintojen puistoalueiden Green Flag -tunnus.

Alueella toimi yli sata vuotta Lapuan emäntäkoulu, ja puisto perustettiin sen piha-alueelle vuonna 2000. Oman leimansa alueelle antavatkin vanhat Emäntäkoulun rakennukset eri vuosikymmeniltä. Toinen puistoa leimaava asia kaiken kukkaloiston lisäksi on Nurmonjoki, joka virtaa puiston reunaa mukailleen.

Puistoon on istutettu vuosien saatossa tuhansia erilaisia kasveja. Osa kasveista on perinteisiä puutarhakasveja, mutta puistoon on istutettu myös kasvimaailman uutuuksia ja harvinaisuuksia.

Jokilaakson matkailupuutarhan ylpeytenä on iso hyötykasvien näytealue, joka on yksi Suomen suurimmista hyötykasvien näytepalstoista. Jokilaaksossa siis keväällä kylvetään perunat, porkkanat ja salaattit, ja työpaikkaetuna Viheraluepalveluiden työntekijöillä on hakea leivän päälle tuoreet yrtit ja salaattit suoraan kasvimaalta.

Muita isompia kokonaisuuksia puistossa ovat koristeheinien ja kuivanpaikan kasvien näytealue, ruusutarha sekä kymmenien

omenapuiden omenatarha. Näiden lisäksi Jokilaakson matkailupuutarhasta löytyy tietenkin paljon erilaisia puita, pensaita, perennoja sekä vuosittain vaihtuvia kesä-kukkaistutuksia.

Kaikki puiston monivuotiset kasvit on varustettu nimikyltein.

Eniten nähtävää puutarhakohteesta tietenkin on kesäkaudella, joka kestää huhtikuusta syyskuuhun. Toisaalta myös talvi on hyvinkin kaunista aikaa, kun puiston puut peittyvät lumeen ja joessa oleva koski jäätyy ainoastaan kovemmilla pakkasilla. Ennen joulua puisto saa joulukoristuksen, ja jo perinteeksi on muodostunut kymmenet tontut, jotka kurkkivat sieltä täältä. Niitä ihmiset käyvät sitten bongaamassa omatoimisesti ja hankkimassa joulumieltä.

Lasten suosikit, kanit ja kanat, asustavat puistossa toukokuun lopulta elokuun loppupuolelle säästä riippuen.

Jokilaakson matkailupuutarha toimii omatoimisen oleskelun lisäksi myös tapahtumien pitopaikkana. Suurin tapahtuma on keväisin järjestettävät Lapua kukkii -puutarhamessut, joka kerää paikalle tuhansia ihmisiä nauttimaan kesän aloituksesta.

Jokilaakson matkailupuutarha on Lapuan kaupungin omistuksessa ja on viheraluepalveluiden ylläpitämä kohde. Lisätietoa kohteesta löytyy osoitteesta www.jokilaaksonmatkailupuutarha.fi. Puiston arkea taas voit seurata facebook-tilillä (Jokilaakson matkailupuutarha) ja instagram-tilillä nimeltä @lapua_kukkii.

Herkkutarjotin.

Yeensä nahkiaiset pakataan viiden kappaleen vakuumiin.

SILMU – Suomen kuuluisimman nahkiaisjoen herkku

Teksti ja kuvat PIRJETTA SIPILÄINEN-SALO

Kokemäenjoki on ollut jo 1500-luvulla kuuluisa nahkiaisistaan ja on herkku saanut nimityksen Satakunnan maakuntakalaksikin. Nahkiaisen toinen nimi on silmu ja molemmat nimet tulevat nahkiaisen ominaisuuksista. Nahkiainen viittaa suomuttomaan nahkaan ja silmu eli silmäkäs tulee ruotsin nejonögan kautta saksan nimityksestä Neunauge eli "yhdeksänsilmäinen". Tosin saksalaiset ovat laskeneet silmiksi myös nahkiaisen silmien takana molemmin puolin rivissä olevat kidusaukot sekä ns. päälaensilmän, joka näkyy silmien välissä vaaleana kohtana.

Nahkiaisen alkumuotoja on elänyt maailman merissä jo yli 500 miljoonaa vuotta sitten. Suomessa nahkiaista on Itämeressä ja siihen laskevilla joissa sekä järvinahkiaista muutamassa järvessä. Elämänsä ensimmäiset 4–5 vuotta nahkiainen viettää joessa ja seuraavat 1–3 vuotta meressä ennen kuin palaa jokeen kutemaan. Nahkiainen ei kuitenkaan ole jokiuskollinen lohikalojen tapaan. Touko-kesäkuun kudulle jo elo-syyskuussa jokeen nousevat pian kudun jälkeen kuolevat nahkiaiset paastoavat loppuelämänsä, koska niiden suoli on surkastunut jo ennen jokeen nousua. Juuri tämän vuoksi nahkiaista ei tarvitse suolistaa ennen sen ruoaksi valmistamista.

Täyteen nahkiaismertaan mahtui 10 "kerpua" nahkiaisia: kerpu muodostui 31 nahkiaisesta, "30 nahkiaista ja yksi siteeksi". Laskettaessa aamulla saalista tarvittiin kaksi laatikkoa, toiseen laskettiin 30 nahkiaista, toiseen heitettiin näiden 30:n merkiksi yksi, josta lopuksi voitiin laskea kerpujen lukumäärä. (Tauno Aikala, maanviljelijä, Nakkila, 1962.) Nahkiaisten suurkuluttajat ostavat edelleen nahkiaisensa kerpuina.

Nahkiainen on itselleni suurta herkkua, jota haluan syödä ympäri vuoden. Hintavana herkkuna niitä päätyy lautaselle useimmiten kuitenkin vain erilaisten juhlien ja juhlapyhien aikana.

Olen tilannut jo muutamana syksynä Nakkilan Nahkiaispaistamosta vakuumiin pakattuja nahkiaisia. Pakasteena ne säilyvät hyvänä

jopa seuraavaan pyyntikauteen. Pakasteen olen antanut sulaa rauhassa jääkaapissa. Tämän jälkeen olen ottanut nahkiaiset pois vakuumista ja lämmittänyt niitä mikrosovissa noin 0,5–1 minuuttia voipaperin sisällä. Tällöin mikrosovistani tulleet nahkiaiset ovat olleet kädenlämpöisiä, ei kuumia! Lämmitetyt nahkiaiset ovat myös jäähtymisen jälkeen kuin juuri nahkiaispaistamolta ostettuja.

Liaksi lämmitetystä nahkiaisista tulee kokemukseni mukaan kuivia ja samalla menetetään upea maku.

Yleisimmin me nahkiaisista pitävät syömme herkkumme suoraan paistettuna ja sanomme, ettei herkku kaipaa kastiketta etikasta puhumattakaan. Voisimme kuitenkin hieman höllentää pipoamme ja kokeilla tänä syksynä silmupiirakan makuja.

Silmupiirakka

½ kg voitaikinaa tai hiivaleipätaikinaa
10 hiillostettua/paistettua nahkiaista eli silmua
sitruunan mehu
riipaus valkopippuria
1 dl tillisilppua

Kaulitse taikina 25 cm x 40 cm levyksi. Lado nahkiaiset levyn toiseen laitaan. Mausta silmut sitruunan mehulla, pippurilla ja tillillä. Sulje piirakka ja tee kuvio sen pintaan haarukalla. Voitele piirakka vatkatulla munalla.

Paista piirakka vaaleanruskeaksi 220 asteessa.

Jos nahkiaiset on säilötty etikkaliemeen, valuta ne ja jätä sitruunanmehu pois.

Lähde: <http://www.fishfood.fi/index.php?pageid=410&aid=446&bid=849&lang=fi>

**Aika vaihtaa
etätyöpistettä**

